

1550/92

1550 - 5 of 5 Welsh

10/

CANIAD SALOMON

Wedi ei drefnu ar fefur iw
ganu.

A
Byrr Agoriad o'r Gan hon, wedi
ei drefnu a Adnod i adnod
ar gyfer y Caniad.

Gan T. Baddy,

Argraphwyd yn Nghaerlleon gan
W. Cooke, 1725.

Heaven upon him book of the Divine word

At y Darllennudd.

NID ammheuodd Eglwys Dduw mewn ūn oes nad oedd y llyfr hwn (*O Ganiad Salomon*) o ysprydoliaeth Dduw, ac iw ddeall yn ysprydol: *er fod yr anneallus, cnawdol, a'r anmaistad yn ei wyrddroi iw dinistr eu hunain.*

Rhai a Sugnant wenwyn o'r llyseuyn melus hwn ond (i Dduw bo'r diolech fod rhai) eraill o feddwl pur a jachus, yn cael difyrrwch a maeth iw henaid.

Llawer Addysc ac annogaeth nefol fy' ynddo i geisio Christ ac i gadw cymmund eb gydâ Duw: y llythyren sy'n lladd ond yr yspryd sy'n bywchau. Trwy gyffelybiaethau a Damhegion y mae Duw'n Dyscu'r Eglwys a phob Chrifion yn y llyfr hwn. Cân Priodas ydyw rhwng Christ âi Eglwys a phob Chrifion: Christ a yspysir tan rith Bugail yn byw yn y wlâd, lle mae pob math o greaduriaid, Defaid, geifr, Brain, colomennod llwynogod, llysiâu, Cae, afonydd, Mynyddoedd &c. Ac oddiwrth y rhai'n y cymmer Solomon ei Ddamhegion i egluro i'r byd odidamgrwydd Christ a Hamddgarwch yr Eglwys, yr hon sy' debyg i Fageilies, neu Briodas-ferch Bugail.

Gwraig Christ mewn cyfammod anghyfnewidiol yw'r Eglwys: *Psal. 45. o hyd.*

Mi

Mi a fynnw'n i'ch farnu mai nid er
ffrost nac ar fedr ei gyhoeddi, ond er difyrwrch
i'm fy hun, ac Adeiladaeth i'm Teulu y dar-
perais hyn o waith Candryll antedrus; nid
yw'r Gynganedd ond anhawddgar i ddyfod i
ddwylaw 'r cywraint: ond gobeithio 'r 'wyf na
ddarfu m dywyllu mor Scrythyr, ond eadw
nafa ag ymedrwn attia'i hamcan pennaf.

Yr agoriad fy' fyrr, o achos im' fy rhwymo
fy hun i agoryd *fers* gogyfer *fers*, tel y cyfate-
bei tu dalen o'r agoriad i'r tu dalen o'r Caniad.

Gobeithio 'r 'wyf' y cynhyrta hyn ychwaneg
i ddarllen y *Caniadau* ac i geisio deall da o hono
a thrwyddo: Ac y bydd i ryw ūn neu gilydd,
(wrth weled beiau hyn o waith) gymerud ei
Binn mewn llaw a hwylio ei feddwl i wneud
gwell gwaith a Defnydd o'r ūn Teflyn: Ac yn
y cytamfer fy ngweddi ywar i bob Darllennydd
gael Adeiladaeth, a rhoddi 'r Diolch i Dduw.
Bydd wŷch y Darllennydd dibartiol.

IONAWR 1. 1725.

Caniadau Solomon. P E N I.

1. **C**A N y Caniadau (llywydd llon)
gwaith Solomon y Brenin,
Trwy ysprydoliaeth Dduwiol ddawn
peraidd-lawn doeth a dibrin.

[Ymddiddan]

Yr Eglwys wrth Grist.

2. Hiraethe 'r Eglwys loiw lân
am gusan gan Grist Jêsu,
Gwell ganddi gariad hwn na gwîn;
o'i fin mae grâs yn tarddu.

3. Fy nghrist dy râs di ennaint yw
ô arogl gwiw daionus,
Fel Ennaint tywalltedig pŵr
yn gwneuthur Enw melus:
Am hynny y llangcesau glân
nid oedan hwy mo'th garu.
Tyn fi' ni'a redwn yn gyttŷn,
pob ŷn yn ôl ei allu;

4. Ar d'ôl y bydd (ein Brenin clau)
hol Symmudiadau'n calon:
Hyd oni ddelom (Arglwydd mau)
i'th holl Statellau tirion.
Ein holl hyfrydwch ydwyti,
ti'n llenwi â llawenydd;
Cofwn dy gariad hagog gwîn
yn ddiffin ddyfal: Arglwydd!
Y Diragrithiol vnjawn lu
Sydd yn dy garu beunydd.

Agoriad byrr o Caniad Salomon.

P E N. I.

1. **V**N, y goreu vn, a'r mwy a'r rhagorol o ganiadau Salomon, (Mâb Dafydd) Brenin da a doeth ar *Judah* ac *Israel* : y *Testyn* uw, y cariad fy' rhwng Christ y Brenin, a'r Eglwys y Frenhines.

2. Yr Eglwys yn Crefa gan Ghrift Arwyddion a phrofiad o'i gymod, cariad a'i räs; ac y rhoe hyn mwy o lawenydd i'w Henaïd llwfr Cythryblus, na'r gwin i ysprydoedd gwan llyfmeiriog.

3. Oblegit fod grasau, doniau, a Diddanwch dy yfpryd a'th Haeddedigaethau mor rhagorol : mae dy *Enw*, Sef tydi, a'r hyn y gwnei dy hun yn adnabyddus trwyddynt, *Sef*, dy *air*, *Efengyl*, *Addewidion*, *gwaith*, yn enwedig y *Pryndigaeth*, fel ennaint tywalltedig, yn *hyfryd*, *rhâd*, *llawn* : yn arogl'n dda gyda'r rhai nid ymlygrant â phechod, ond ynt ddi-halog a ffyddlon i Grist.

4. 'Wyf bell oddiwrthit'; *Satan*, y byd a'r cnawd fy'n fy nhynnu'n ôl; Tynn di fi a'th ras a'th yfpryd: gwan a gwrthnyfig 'wyf, ond gwna fi'n ewyllygar ac yn abl i ddyfod; Ac mi a'r holl ffyddloniaid a ddown yn gyflym: Ar hyn ti Christ fy Mrenin am dygi i'th *Stafelloedd*, i wybod d'ewyllys, i gael cyffur, cymdeithas neulltuol a Diogelwch a hyn a lawenha i'enaïd ynog, ac ni a feddyliwn ac a gofiwn am y Cariad hwn yn fwy nac am y Cyffuron Creedig goreu: ac nyni (y ffyddloniaid) a gytunwn yn hyn i'th garudi.

5. Pechod, Rhagrithwyr, cystudd caeth
 am gwnaeth yn dduedd efrydd:
 (Merched Jerufalem is nen)
 o mewn'rwy'n wenn a hawddgar
 Fel Henni Solomon; ond hyll
 ar faes fel Pebyll Cedar.

6. O nac edrychwch, am fy môd
 yn ddu-nôd trwy fy ngwendid,
 A'r Haul o erlidigaeth doft
 a lygrodd ffrôft fy nglendid;
 Meibion fy Mam (rhagrithiol blaid
 o Hereticiad chwerw)
 A ofodasant eu llid drwg
 a'u gwg mewn ban i'm bwrw:
 Gosodent arnaf rywmau caeth.
 Rhyw Ddeddsau hir-faeth ddynol,
 Gadw rhai'n, fel gwinllan bwr,
 ei ffrwyth oedd Sŵr anianol:
 Dy air a'm Dyledswyddau glân
 fy ngwinllan hon nis Cedwais;
 Aeth yn Anialwch trwy ddirol
 awdurol ddynol ddytais.

7. Pa le'r 'wyti fy Jesu glân
 yn gwneud dy gorlan Ddefaid,
 Mynega imi yn ddiffael
 y Bugail hoff i'm Henaid?

5. Yr Eglwysa ddywed wrth Broffesiŵr cyffredin;
Du ac anhawddgar 'wyf yn eich golwg, o ran fy
 nghystudd, pethod a'm gwendidau i ac eraill
 gyda 'm fi, a'n Heresau; yr 'wyf am hyn mewn
 galarwisc ac yn wrthyn oddiallan, fel du-bebyll
 Cedar ond nis gwelwch mo'm grasau o' mewn,
 yno gwŷch 'wyf fel llenni Salomon.

6. Dymuna'r Eglwys nad edrychid arni'n ddiystyr
 oblegit nad oedd *Ddu* o naturiaeth ond o ddam,
 wain, oblegit i Haul Erldigaeth edrych arni'n
 drwm: Ac hefyd-*Meibion ei mam*; sef Proffesiŵr
 rhagrithiol, cyfeiliornus, yn d'weud eu bod yn blant
 yr *wn Fam* Eglwys, ond nid i'r ūn Tad nesol, y
 rhai'n a'm herlidiafant; a osodasant eu Dychmy-
 gion a'u Coelgrefydd yn gaethiwed ar fy nghy-
 dwybod; hyn oedd eu gwinllan hiwy: a'm gwin
 llan fy hun, o bur Athrawiaeth ac Addoliad nis ced-
 wais; a hyn a'm gwnaeth yn *ddu* ac yn ddigalon.

7. Yr Eglwys bur a'r ffyddloniaid neulluol yn er-
 fya ar ei Priod a'i Bugail am ddatcuddio o hono
 (yn yr amser hwn o'i herldigaeth) p'le y ca'ent
 gymundeb a'g ef, au' cywir ddyfscu gyda' i blant
 âi braidd ei hun: oblegit llawer oedd yn eu
 galw eu hunain yn *gysailhon*, ac yn wir Egl-
 wys CHRIST, ond nid oeddynt ond
 gau

(8)
Pa le gwnei iddynt ganol dydd
oddiwrth gafodudd orwedd?
Paham y byddaf megis ūn
fy hun yn ddiymgeledd?
Mae Diadellau gaffraidd lu,
ond Caru'r rhain nis medraf;
Er haeru mai'th gyfeillion ynt,
ei harwynt ni ddilynaf.

C H R I S T.

8. **Teccaf o'r gwragedd (harddferch wiw**
er bod dy liw yn lo'wddu)
Os nid adwaenost y ffordd fawr,
cerdd lwybrau y Defaid lu:
Dôs allan rhagot yn ddinam
ffordd Abraham, ac eraill;
Portha dy tynnod bâch ger llaw
Distaw fugeiliaidd Bebyll.
9. **Na meirch Cerbydau Phar'o mŵch**
(t' hyfrydwch) wyt gyflymach.
10. **Hardd yw dy brŷd gan dlysau grâs**
o gwmpas d' wddf hayach:
Plethwn gadwyni diftrych glân.
11. **Cei arian yn foglynnau,**
Cei Dlyssau aur, bydd felly'n wŷch
cael edrych ar dy Radau.

E G L W T S.

12. **Tra yw' yr Iesu Brenin mawr**
(ai brŷd fel wawr) yn eistedd
Ar fwrdd ei ordinhadau; faint
fy ennaint fydd d' aroglau?

(9)
gau frodyr yn troi oddiwrtho ac yn ymawdurdodi
yn ei enw ef.

8. Er ateb, Mae Christ yn ei galw'n *Deccaf* yn ei olwg ef yn yr holl fyd; am ei bod wedi golchi â'i waed, a'i harddu a'i gyfiawnder, a'i ralau ef. *Dŷ* (ebefe) a dŵg dy rai ieuangc i w dylcu gan fy nghywir *Gennadon*, a rhodia yn yr Athrawiaeth, a dilyn ôl y praidd yr Eglwys gynt, Siampl *Abrah* im *Isaac* ar flyddloniaid eraill, un praidd yw'r Eglwys ym mhob oes.
9. Yr *Aipht* oedd hynod am Feirch hardd a chryfion, a chan *Pharao* yn ei gerbyd yr oedd y rhai hardda, a chefnocca; O fy Eglwys anwyl, yr wyt i fel y rhai'n i'm golwg a'm gwafanaeth i.
10. Hawddgarwch a harddwch yr Eglwys fy' nid oddi wrthi ei hun, ond y *thysau* mae *Christ* yn eu rh'oi arni; Sef ordinhadau, doniau, grasau a chyffuron yr yspryd. *Ezec. 16. 14.*
11. Lle mae *Christ* wedi dechreu addurno, ef' a rhagddo hyd berffeithrwydd, yr awdur, a'r Perffecthydd yw'r *Drindod*, a *wnawn*.
12. Yr Eglwys yn ail-ateb; tra bo' *Christ* fy mhriod Brenhinol wrth *fwdd-gwledd* ei ordinhadau yn rhoi ei bresenoldeb a'i gymundeb ac yn derbyn gweddiau; fy *nardus*; Sef fy nghalon llawn o'i ras, a ymfegir iddo, a phob gras a fydd ar waith *Sef, ffydd, Cariad, edifeirwch &c.* a hyn fydd hyfryd ganddo ef ar Cwmpeini.

13. Yn bwyfi *Myrrh* f'Anwylyd fydd,
Hyd ddydd trig rhwng fy mronnau.

14. Yn *Engedi* gwinllannoedd llawn
S'au grawn ar ffrwythlawn gangau
Pereiddiaf *Gamphyr* wyt imi
arogli felly 'n waftad
Uwch law y llyfiau gerddi tég,
ar redeg wyt i'th ddirnad.

[CHRIST.]

15. Wele di'n Dêg, y mae dy brÿd
F'Anwylyd yn rhagoti,
am hyn yr haeddit trwy'r holl wlâd
yn oestad gael dy foli:
Wele di'n Dêg, mae't yn ddiwâd
ddau lygad Colomenod;
Diwair a disclair'ynt bob ûn,
am hyn yr'wyt yn hynod.

[EGLWYS.]

16. Wele di'n Dêg f'Anwylyd i
Ti'n dêg; a'n gweli'n iraidd:
Dy gariad a'th gymmundeib di,
imi Sy' weli euraidd.

17. Swmmerau'n Tai Sy' Gedr-wydd,
mor ddedwydd yw ein trigfan;
A'n distiau gwaftad iraidd rhwydd
Sydd o ffynnid mydd hir-lan.

13. Cymdeithas Sy'n magu cariad, ac yn rhoi Croesaw Caredig i Grist ; ac mae ef ddydd a nôs. (fel Myrrh) yn arogl gan yr Eglwys fel pwyfi.
14. Fy nghrist yr wyt' imi fel y goreu o'r Perlyfiau, yn *felus*, *hyfryd*, *gymfforddus*, fel y rhai a dyfant yn *Engedi*, lle Dyfriog, ffrwythlon yn rhandir *Judah*.
15. Christ a ddywed am y Christion a'r Eglwys, eu bod yn Dêg, ac yn eu Sicrhau o hyn, er eu gwendidau. eu bod a *llygaid* *Colemennod*, yn hawddgar, diwair, diniwed ; nid fel y walch, eryr, a'r Barcud yn rheipus ; ac hefyd fel Colomen yn ffyddlon i'w chymmar.
16. Yr Eglwys a ddychwel y glod ar Grist, ac a ddywed ei fod *E F* yn Dêg yn wir-berffaith. yn *hawddgar*, mae llawer, tég yn anghynnes : ond tydi Christ sy' *hawddgar*, a'm tégwch ei oddiwrthyti y derbyniais. Y, cymmundebyr wyt, yn ei gael gyda thi, a'r grasau a'r Diddanwch. oddiwrthyt' ynt fel gweli-priodas oh, mor hyfryd yw Cymmundebyr gyda Christ ym mhob ordinhad a lle!
17. Mae'r Eglwys yn canmol Christ a phob peth o'r eiddo, yn enwedig ei *ordinhadau* : eiddo Christ a'r Eglwys yw rhai'n yn gyffredin ; ordinhadau Christ a rhagorfreintiau'r Eglwys ynt lle mae Christ a'i *Ddiwedd* yn cyfarfod ac yn byw gyda'u gilydd : y lle a'r Cyfarfod hwn sy' fel *Gdar* a ffynidwydd, o ran parhad, crysar, ac arogl hyfryd. Cryst a da yw pob peth a geiff y Christion yn y Cysammod.

[PEN II.]

[CHRIST]

1. **F**EL Rhosyn *Saron* ydwyfi
a lili y Dyffrynoedd.
2. Fel lili gwyn ymmysc y drain
yw nghain ymmysc y bobloedd.

EGLWYS.

3. Fel pren atalau tēg ei wrŷc
ymmysc holl brennau'r goedwig,
Felly f' Anwylyd (nid gwag rith)
ymmblich y gwŷr Pendefig;
Bisteddaistan ei gyscod clau,
i esmwythau f' aelodau,
A'i ffrwythau peraidd yn ddilys
oedd felys jawn i'm genau.
4. Fa'm dŷg i dŷ y gwinoedd per
rhoes drofod' faner cariad.
5. O deuwl ar frŷs, cynheliwch fi
nid rhaid i'ch ofni afrad.
Deuwch â phottelau llawnion, deuwch,
cyflurwch âg afalau:
- O'th Cariad trŷy Nghrist, fy nâf,
yr wyf' yn glaf hyd angeu.
6. Mae ei law affwyl tan fy mhen,
a'i ddehau wenn im gwaflu.
7. Merched *Caersalam* yn ddiffael
rhaid imi gael eich tyngu:
Tyngheadaf chwi trwy'r jwrch a'r Hŷdd
bob dydd fy'n pori allan;
Fy nghariad na chewch mo'i gyffroi
byd oni fynno'i hunan.

P E N II.

1. **C**HRIST yn ei gyffelybu ei hun i *Rafyn*, o ran prydfserthwch ac arogl da: Ac yn *Sharon* yr oedd *Rafis* amla a goreu. Felly'r *lili* ly' floden yn hardd a pher arogledd; Christ a'i darostyngodd ei hun, ac a breswylia mewn Calonnau isel, fel y *Dyfrynnoedd*.
2. Christ yn cyffelybu'r Eglwys i'r *lili* megis ef ei hun, mae'r Christion yn debyg i Grist: Felly mae'r *lili* yn rhagori ar *ddrain*, felly'r Eglwys yn rhagori ar bawberaill; pigog a diffwrwyth yw'r *draig* a'u llosgi fydd eu diwedd, felly pawb nad ydynt yn ac fel Christ.
3. Yr Eglwys yn canmol Christ, yn ei gyffelybu i *Bren asalau* ffrwythlon, hyfryd; yn rhagori ar brennau cyffredin diffwrwyth: felly Christ ymmysc *Angelion* a Dynion: Ac ynghanol pob blinder y mae hi yn gorphwys ac yn ymborthi ar Grist. Tano ef yr ymgyscoda rhag Pechod a'r gyfrith, a'r ffrwyth sy'n dysod ooddiwrtho sy' felus, *Jes*, Addewidion, maddeuant, Heddwech, cariad, llawenydd, gobaith &c.
4. Christ a'm dygodd i'r gwin-dy i wledda ar *Odat* cuddiadau mwy o'i gariad a'i gyfoeth, i gael cymuned yn ei Ordinhadau, yn enwedig ei *Supper*, yr *Efengyl* yw *Baner* y Tywysog hwn, ac yn Argaphedig arni (nid llew, cryr &c. ond) *Cariad*.
5. Yr Eglwys yn professu mawr farch i Grist, fel yr oedd 'mron llyfmeirio, o osai i'w gadw, osn ei golli. Mwy o Grist, *asalau*, *gwin*; fel ffrwythau cariad a chysuron yr yspyd.
6. Pan wledais yr oedd Christ, yn agos; un llaw fel gobenydd i'm cynnal, a'r llall i'm ffrthau o'i gariad, ein holl ymgeledd sy' ooddiwrth Grist.
7. Yr Eglwys yn olai colli cymuned yn gorchymyn i'w haelodau a yrront Grist ymwith mwy eu hamryfuledd a phechod, mwy nac ymlidient yr iyrched a'r Ewigod llonydd, mwynion.

8. Llais fy Anwylyd ydyw hwn,
miglywa' i fwn yn nelfu
Ar fryniau a mynyddoedd mawr
fel cawr yn neidio a llammu.
9. Tcbyg i jwrch neu lwdn hŷdd
yn draed-rydd yw f' Anwylyd,
Mae'n fetyll y tu ôl i'n mŵr;
ei bryd fy' bŵr a hyfryd:
A'i ddisclair olwg fel trwy ddrŷch
mae'n edrych trwy'r ffenestri,
A thrwy'r dellternau yn ddios
mae yn ymddangos inni.
10. Llefaroedd fy Anwylyd gwynn
fel hyn y tracthe'n berffaith
Fy mhrydferth anwyl mawr ei chlôd
syfod a thyret ymmaith.
11. Y gaiaf, a aeth heibio draw
a'r glaw ar dro aeth ymmaith.
Gwelwyd y blodau yn ddi-âr
ar ddaiar glaiar hir-faith:
12. Amser i'r Adar tirion daeth
yn odiaeth Cerddi i byngcio
Clywyd y Durtur bâch a'i nâd
yn tramwy'n gwlâd i leifio.
13. Y prennau ffigys gwyrddlas glân
rh'ont allan ffigys irion,
A'r gwinwydd tég torreithiol rawn
yn llawn a'u hegin gleision.

8. Wedi deffroi o'r Eglwys, gorfoleddodd glywed Ila-
is Christ yn y *Testament Hên a'r newydd*, yn llefaru
wrthi: Hi a'i adwaenei ef; yr Eglwys gynt oedd
lawen trwy *ffydd* yn disgwil Christ. *Joa. 8. 56.*
a phan ddaeth ni Safodd un mynydd na bryn o
rwystr ar ei ffordd, nac Angen nac vffern: ac ni
rwystru 'n pechodau na'n gwendidau ni ef i
ddyfod attom yn gyflym a llawen.
9. Christ a ddaw'n gyflym i'w Eglwys, nid oeddodd
ddyfod yn y cnawd, nid oeda ddyfod yn yspri-
dol, na'i ddyfodiad diwedda; nid oedd tan yr
Hên Destament, ond fel y tu ol i'n pared wrth ei
amlygiad yn tŷ (ei Eglwys) tan yr Efyngyl: a c
yn y nêf y gwelir ef etto'n amlyccach: Cylcodau
a Ceremonïau'r *Hên Destament* Ac Arwyddion
Sacramentaidd ynt y Pared yn cuddio ac yn
gwahanu.
10. Yr Eglwys yn Cyhoeddi Cariad Christ a'r modd y
galwasei ef hi trwy ei *air* a'i *yspryd* i rodio gydag ef,
ac i adel *Syrthni*, *pechod*, a'r *bŷd*, ac i ymroi i *fynd*
gydag ef i ba le bynnac yr ae.
11. 12. 13. Christ yn annog yr Eglwys, trwy Dd-
weud fod y ffordd yn *rhudd*, *hardd*, a *hyfryd* ei
thrafielio; fod wyneb Blwyddyn a'r Hat wedi
dyfod, a'r gaiaf trwm, oer, marw wedi myned
heibio. 1. Goruwchilliaeth yr *Hên Destament*,
neu Eridigaeth drom, ac amser marwaid o ran
troadigaeth pechaduriaid. d'yna'r *gaiaf*. 2. Yr
Haf, a phob hyfryd Fendithion y cyfammod ar
Efyngyl ynt amlwg: Heddwch, llawenydd a
throadigaeth pechaduriaid yn aml: Mae'r Eglwys
yn *tyfu*, yn *hardd*, ac yn *llawen*, ac yn addaw
ffrwyth da lawer.

Rhoddafant oll aroglau tēg:

ti yn ddiattreg cyfot,

F'Anwylyd tyret ac na Sâf
nid âf ty mrhydferth hebot.

14. Yn holltau'r graig fy nghlomen bŵr

Cadarn-fŵr yw dy lletty,

Ac yn llochefau grisiau Caeth

rhag ofn i'r Saeth dy ddrygu:

Gad imi weled dy lân brŷd,

a'th hyfryd lais ei glywed,

Canys dy lais fy' beraidd jawn;

a'th olwg llawn cyn hardded!

15. Llwynogod bychain mawr eu bŵr

ystrywgar inni deliwch,

Ac hefyd y llwynogod hên

â'i twyllgar wên cymerwch.

Diswynant ein gwîn llannoedd tēg

ac yn ddiattreg mathrant

Cans i'n gwin llannoedd egin fydd

o rawn-wîn efrydd ffynniant.

16. F'Anwylyd fydd yn eiddo fi

'wyf eiddo iddo eilwaith,

Y mae'n bugeilio'i ddefaid blith

ymmhlith y lili perffaith.

17. Hyd oni wawrio'r dydd i'n bro

a Chilio o'r cyscodau,

Tro, f'Anwyl bydd tel jwrch neu Hydd

ar fronydd Bether dithau.

14. Chrifft yn gwahodd ei Eglwys a phob aelod i ddyfod i gymmundeib ag ef; *Fy nglomen, ddibalog ddiniwed, lonydd, ffyddlon i'th gymmar*; i ba le y t're-waist dy ben i'mguddio rhag gelynion, a chywilydd o achos dy wendidon a'th llythriadau? Tyret allan attafi, nac esceulnfa ordinhadan, na ddigalonna rhag fy ofn i gad imi glywed dy *weddiau a'th Fawl*, yr wyfi'n rasol, a thithau'n gymmeradwy.

15. Chrifft yn gorchymyn i'w Gyfeillion ai Gennadon Symmud a thynnu pob peth oedd yn dychrynu ac yn anrheithio'r Eglwys: *llwynogod*, sef yr *Hudwŷr*, *twyllwŷr gau-atbrawon*, ar y Cyntaf yn ymddangos yn ddiniwed, ond yn rhwystro'r Eglwys i dytu a ffrwytho: yn llygru *Barn*, *Cydwylbod*, a *bymyd rhai* a *Chychwnfa dda* ar ol Chrifft.

16. Yr Eglwys a'r Chrifftion wedi dyfod at Grifft, yn ymfroftio o'r undeb a'r Cymmundeib rhyngddynt, ac yn mynegu mai ymmysc y rhai gwynion, glan a melus y mae Chrifft yn aros ac yn ymhyfrydu.

17. Yr Eglwys yn ofni i Grifft gilio, yn crefa arno aros. *Tr fddewon*, yn disgwil am *Ddydd yr Efengyl*, a'r holl Eglwys yn disgwil am y *Dydd diweddas*, pryd y cilie'r nos, a'r *Cyscodau*; o Anwybodaeth a blinder, ac ordinhadau, ac hyd hynny yn erfyn ar Grifft aros gyda hi; Ac y pryd hynny (hi a wydde) y cae hi fyned at a bod yn oestadol gyda'r Arglwydd; Ac am hynny tyret ar frŷs Arglwydd.

[PEN III.]

[EGLWYS]

1. **C**EISIAIS f' Anwylyd cu liw nôs
yn ddiddos yn fy ngweli,
Ceisiais trache'n ac nis cefais
am fod fy nghais trwy Syrthni.
2. Codaf yn awr o gylch yr âf
y ddinas lanaf lydan,
A thrwy'r heolydd hirion maith,
gwna'n waith fy'nd trwy bob Strydan,
Yr hwn a hoffa f' enaid trwm,
a Swm fy Serch mewn cyffro;
Mi 'ai ceisiais ef'wyf tan ei wg:
nis cefais olwg arno
3. Gwilwyr y ddinas, rhai a aent
o gylch am caent yn ebrwydd,
A welsoch fy Anwylyd gwyn?
gofynnais hyn heb wradwydd,
4. Oddiwrthynt hwy nid aethwn i
nepell hyd oni Cbetais
Yr hwn fy hôffgan f' enaid llym,
yn awch'ym mi a'i deliais;
Pan getais nis gollwngais ef,
hyd adref mi a'i dygais
J dy fy man, i stafell hon
(nid efron) mi a'i cyrchais.
5. Merched *Caerfalem*, (tref fy nâf)
ty ghedat chiwi trwy'r j yrchod
(Sy'n pori yn y maes a'r Coed)
Ma'r yfain-droed Ewigod:

P E N III.

1. **Y**R Eglwys wedi Colli Chrif, ei gymmundeb ac arwyddion o'i bresenoldeb, hi a'i ceisfodd ef yn ei hadfyd neu'n Swrth *liw nos*; neu'n amser yr *Hên Testament*, pryd yr oedd efe'n anamlwg er ei fod yn o agos. gweddiais *ond nis Cefais ef*, a hyn oedd er cerydd i'm am fy niofalwch, neu er cynhyrriad i'm grafaü.

2. Mi a ymroisi yfswyd ymmaith bob Syrthni ac efcus ac oedi; gan nas cefais ef yn fy nigol Addoliad, mi a'i ceisias tan y moddion cyhoeddus, ac vno tros dro nis cefais ei ffafor, ei gymundeb na ffrwyth ei bresenoldeb, er mwyn ei wneud ei hun yn anwylach pan y cawn ef.

3. Fel Gwil-wŷr mewn Dinafoedd felly Pregethwŷr yn yr Eglwys sy'n golygu rhag niwed, Ac i gyfarwyddo'r anghyfarwydd, ac i geryddu rhai di-drefn: Gofynnodd yr Eglwys i'r rhain, a disgwiliodd am Atteb ac nis cafodd yn fuan nac wrth ei bodd.

4. A'm fi yn ddiwyd ac yn alarus yn ymosyn, a'r *Gwil-wŷr* heb fodloni fy *Meddwl*: Aethym tyhwynt i Bregethwŷr, ordinhadau a chyd-grifnogion, a thrwy ffydd mi a'i cefais, ac a'i deliais a'm ffydd ac a'm cariad: Ac wedi cael newydd eglurhad o hono, Bum ofalus i gadw hyn yn fi ughalon, ac i yspysu Chrif i'm brodyr a'm cyd-grifnogion yn *aby fy man*, yr Eglwys.

5. Darllen. *Pennod 2. 7.* lle'r Eglurwyd culys.

Na wnaech mor cynwrf, na chyffrôch
 ac na ddeffrôch fy nghariad,
 Hyd oni fynno efei hun
 o'i gyntun mwyn yn waftad.

[Merched Jerusalem]

6. Pwy ydyw hon a'i chyflym dro
 fy'n bryffio ar i fynu
 O'r Anial mawr fel Colofn mwg?
 mae'r golwg iw ryfeddu.
 Wedi Chyflawni â'r *Thus* pûr
 â'r *Myrrh* a'r Powdr gorau
 Y' nghell r' Apothecari lawn
 nis cawn fath Bêr arogla.

[EGLWYS]

7. Wele ei weli ef tan go.
 yr eiddo *Salomon*,
 Tri'gain o gedyrn fydd o'i gylch
 a'u hastylch bawb gar bron
 8. Cadarnwyr Isrel, medrant drîn
 y Cleddyf deufîn daliant,
 Wedi eu dyscu i Rysel;
 pob un yn ffel a'i trinant.
 Mae cleddyf pawb ar ben ei glun,
 pob vn rhag o'n liw du-nôs.
 9. Gwnaeth iddo 'r Brenin *Salomon*
 Gerbyd Coed-fron *LIBANOS*
 10. Ei byst o arian efa'i gwnaeth,
 âg aur pur odiaeth llawrwyd;
 Ei lenni drûd o Borphor main:
 â'r pethau rhain yr harddwyd.

6. *Merched Jerusalem*, let proffeliwyr cyffredin sy'n Canfod y ffyddlon Eglwys (yr hon a fuasai yn *ddu*), yn Deg tros ben, yn dyfod i tynu o'i Chyftuddiaufel yr *Ysrael o wlad yr Aipht*; neu oddi tan anghyffurion: Ar ddychweliad Christ atti mae'n llawen wresog, hyfryd yn ei gweddi a'i mawl, ac aferiad ei grasau, y rhai ydynt Ber-aroglau wedi eu cyrchu o bell a'u prynu'n ddrud gan Grist. Rhyfedd yw gweled yn mor *Deg* o Aniolwch y Byd gwylt fych, ac o blith y Cenhedloedd i fyned i *Ganaan* nesol.
7. Yr Eglwys yn peri canmol Christ, ac edrych trosti hi. Yr Eglwys yn mawrhau Christ oblegit ei weli, lle ei orphwysfa, ei Eglwys, a Chalonau ei bobl sy' hardd: Mae gan Grist Gard grêf o gylch ei weli, sef, ei Eglwys; Angelion a Gweinidogion y gair, ac felly y mae hi yn Ddiogel.
8. Mae'r *Cedryn* rhai'n yn *wyr o Ryfel*, yn medru trin arfau, a cheddyf yr yspryd, i ddiogelu'r Eglwys yn amser blinderau a phrofedigaethau tros ei holl fywyd; cans yr Eglwys a filwria tra ar y ddaiar: Ac nid yw ei chyflwr ar y ddaiar ond megis y nos wrth y goleuni vchod.
9. *Brenin Salomon*, ie mwy na *Salomon*, Christ a wneith iddo gerbyd, &c. Sef, ei Efengyl fendigedig, lle mae Christ a'i Eglwys (fel gwr a gwraig) yn marchogaeth yn anrhydeddus, a'r Efengyl hon sy' anllygredig ac o Arogl peraiddfel *Cedar Libanus*.
10. Pob peth yn perthyn i'r Efengyl sy' hardd, gwerthfawr a chryf, sef, *Gweinidogion*, *Atbrawiaeth*.

Palmantwyd canol hwn â llerch
i bob Merch *Ingbaersalem*.

11. Ewch allan merched *Sion* fryn
am hyn chwi a glodforem ;

Edrychwch ar y Brenin llon
fel *Salomon* ddewisol,

â'i goron ar ei ben yn hardd
diwahardd a rhagorol.

Ei Fam a roes y goron hon
ar lon-ddydd ei ddiweddi ;

A'r dydd pan oedd llawenydd hy'
ei galon wedi llenwi.

[P E N IV.]

[C H R I S T]

1. **W**ELE di'n dæg f' Anwylyd i
wele di'n dæg ragorol,

a'th lygaid 'ynt glomennaidd glau
rhwng dy lywethau gwrol :

Dy wallt fy' fel Diadell wenn
o Eitr vwchben yn pori

Ar tynydd *Gilead* yn ddilys
ymddengys lluoedd heini.

2. Dy ddannedd fel Diadell fydd
o Ddefaid rhydd yn rhodio

O ben i ben yn wastad-gnaif
ni faif yr ūn gan flino

i tynu da'ent o'r olchfa oll
heb vn gyfyrgoll ganddynt

Yn dwyn dau Oen yr oedd bob ūn
Heb vn ddiheppil ynddynt.

Addewidion, Haeddedigaethau a gwneid Christ di Eirial, der yn y nef: A hyn oll yn ffrwyth cariad. Cariad Christ tuag at feibi'n dynion, yw calon a chanol y cwbl. Yr Efenegl sy'n cario (fel cerbyd) Christ at ei Eglwys, ac yn dwyn yr Eglwys gyda Christ i'r nef.

11. Cynzori *ferched Sion* i edrych ar a chanmol Brenin *Sion*: Anrhydedd brenin 'yw bod llawer yn edrych arno. Rhaid *nynd* allan o'r byd, o honom ein hunain, *Syn* *fr* *nerth*, *cyflawnder*, i edrych ar Grifft yn yr anrhydedd a'r gogoniant v mae'r ffyddlon aid yn eu rhoi iddo. (*Eph* 3. 21.) am eu hi-echdwriaeth. a'r goron hon a osodir ar ei Ben gan Bechaduriaid pan dderbyniont ef yn Frenin arn nt, pan ymroddant iddo mewn cyfanmod trwy ffydd a chariad, d'yna Ddydd llawenydd iddo pan welo o lafur ei Enaid, Dyc weliad Pechaduriaid atto.

P E N IV.

1. **C**hrifft yn Canmol hawddgarwch yr Eglwys a'r Duwioloactos y grafa'u a roesei ef iddynt: *Eu llygaid*, eu gwybodaeth, eu ffydd, a'u D. sef *dwyr* ydynt bur a diwair yn edrych at Grifft: *Ei gwallt*, Sef, yr amryw Grifftnogion ynglŷn wrth Grifft y pen: neu ymarweddiad da sy'n harddu Cietydd a Christ y pen.

2. **T Dannedd**, 'yw'r Pregethwyr, sy' i fod yn aml, *gwynion a gwastrd*; yn un a chytun, yn cnoi'r bwyd (fel mammaeth) yn fan i'r Plentyn; *Atbrawiaeth* fel y gellir, ei derbyn. Ac i argyhoeddi'n llym y fwrth a'r cyfeillionus. *Heb un ddibepil*, ond yn ffrwythlon yn dwyn Eneidiau at Grifft ac yn ei maethu. Mae'r Eglwys yn *Deg* fel gwraig hawddgar ym mhob rhan,

3. gwefulau fel *yscarlad* main
fydd it', a'th fain yn weddus:
D' arleifiau rhwng llywethau im barn
fel darn *Pomgranad* melus.
4. Dy wddwf fydd fel Cadarn Dŵr
gan *Dafydd* gŵr rhyfelgar,
Yr hwn a adeiladwyd fry
iw arfau'n dŷ digymmar;
Tariannau Fîl fydd ynddo'n nghrôg,
Estylch i'r Artog Cedyrn.
5. Dy Ddwyfron fel dau jwrch vnblaid
o hardd Etelliaid troed-chwyn
y rhai sy'n pori (oll tan ri')
ymmysc y lili clairwynn.
6. Hyd oni bo' i'r Dydd wawrhau
a ffoi 'r Cyscodau cerhin,
mi âf i Fryn y *Thus*, a'r *Myrrb*
iw fynydd prÿflur-gerddaf.
7. F'Anwyl tēg oll ynot' (da'i moes)
nid oes frychewyn lleiaf.
8. Tyr't o *Libanus* gyd â mi
gyd â mi fy niweddi
O ben *Libanus*, edrych dro,
o ben *Amana* rhodi,
O goppa *Senir* a *Hermon*
Ac o greulon lochefau
y llew, ac o fynyddoedd ferth
a'r Certh lewpardiaid lwybrau.
9. Dygaist fy nghalon fy Chwaer, ti
fy nghu Ddiweddi tirion!
Dygaist, fy nghalon i âg vn
o'th hardd-lun lygaid gloiwon;

3. Dy wefusau a'th Barabl sy' bardd, dy ymadrodd a gras ynddo; gwedi eu golchi yngwaed Christ, Ac fel yfearlad (heb lesni) yn arwyddo jechyd.

4. Ffydd y Chrifion fel y gwddf sy'n cyfylltu'r Corph with y Pen, ac sy' grwn, griff, gwynu a grymmu a phob gras gyda ffydd yn arfau rhyfela ac yn concwerio'r gelyn.

5. Ordinhadau, Sacramentau a Gweinidogion ydynt hardd, yn llonni ac yn maethu plant Duw; neu gariad (fel dwyfron) yr Eglwys sy' hyfryd gan Grist, yn yr hwn yr ymfodlona. *Dibar. 5. 19.*

6. Ymroad Christ i aros ym mynydd *Moriab* (lle'r oedd y Deml) lle'r oedd per-aroglau yn cael eu Hoffrymmu, a'r ordinhadau yn cael eu gweini: A hyn hyd *Ddydd* yr Efnigyl, pan elo'r Cyscodau heibio; Ac yn fy Eglwys (yr hon yw sy mryn ar y ddaier) hyd Ddiwedd y Byd, y pryd y dygaf hi'n gyfan i'r goleuni tragwyddol.

7. Mae'r Eglwys yn *Dag* o'i Choryn i'w sodl, yn greadur newydd heb frycheuyn, ond a ddichon fod gan blant Duw, a hyn y mae'n ymolchi beunydd oddiwrtho. *Num. 23. 21;* ac ar fyrdr hi fydd berffaith-gwbl.

8. Ymfodlona Christ yn ei Eglwys fel gwr yn ei wraig er fod rhai gwendidau ynddi; nid yw gywilydd i wr alw ar ei wraig, nac i'r wraig ganlyn ei gwr; Tyret (medd Christ) ac fel *Moses* ar *Pisgab*; edrvch tu a mynydd y *Myrrb*; gad 'th ol holl vchel a hyfryd beth au'r Byd, Tŷ dy Dad; Canlyn fi; awn rhagom tua'r nefoedd; prysura oddiwrth Eulyn-addolwyr a chyfeillach yr annuwiol. Tyret oddiwrth erlid wŷr 'arllew rhwadwy: glŷn wrthyfi. Tyret *O Libanus, Amana, &c.* mae gan Grist ei bobl ym mhob cwrr i'r wlad, ac f'a'u cael hwynt atto o bell ac i'r nefoedd. *Mat. 3. 11*

9. Ymhyfryda Christ yn fawr yn ei Eglwys, a brynodd yn ddrud, ac am hynny efe a'i car yn fawr; yr

Ac âg ſin gadwyn fydd yn gylch
o amgylch d' wddw'n oestad.

10 Fy chwaer a'm glân Ddiweddi (clyw)
mor Dêg im' yw dy gariad!

Pa taint gwell yw dy gariad hael
na'r Gwîn f' yw gael mewn gwleddau;
Ac Arogl d' Ennaint (têg ei phryd)
na'r holl ddrudd beraroglaui.

11. Dife'u fel Dîl Mè y mae
gwſſau fy Niweddi,
A than dy Dafod Mèl a llaeth
pêr odiaeth yn arogl;

Fel Arogl *Libanus* fryn
dy wiſcedd ſyn arogl.

12. Fy chwaer ſy id yu gauedig Ardd
a hardd yw fy niweddi,

Ffynnon tan glo, ffynnon tan ſêl.

13. Digêl dy holl B'anhigion
Sy' Berllan *Pomgranadau*, i ffrwyth
Camphir lwyth, *Nardus* purion.

14. *Nardus* a *Saphorn*, *Calamus*,
a phob pren *Thus*, *Myrrh*, *Aloes*,
Ynghyd â phob per-lyſiau tēg
rhagorol anrheg eiſoes.

15. Ffynnon y Gerddi goreu'm bron
ffynnon y bywiol ddyfroedd,
A ffrydiau o *Libanus* faith
a'u hir-daith i'r dyfn toroedd.

wyt yn bob Anwyl ac agos berthynas imi, plant i'r un Tad, *Duw*: a'r un Fam fel yr 'wyf yn Ddŷn: a *llygad* dy ffydd y *dygaist* fy ngalon, arnat'a chyd' thi y mae; *ath rasau eraill* yn ymddangos mewn ymarweddiad sanctaidd ac vsudd-dod, sy' hardd fel Cadwyn. *Dib.* 1. 8. 9.

10. Mae Cariad yr Eglwys a'i ffrwythau yn y galon a'r bywyd yn anwyl gan Grift, ac yn ei fodloni'n fawr; a gwell ganddo ei grasau a gwaith yr yspryd ynddi; a'i gweithredoedd da hi na'r holl ber-aroglau mewn offrymmau, gwell yw cariad nac Aberth.
11. Mae llais yr Eglwys mewn gweddi, *mawl* ac *ymddiddanion* duwiol yn hyfryd jawn, cans o' tan y tafod, o'r galon y deuant; a'r rhai'n a'th feith in di dy hun ac eraill, o gredadŷn. Mae dy gyfiawnder a'th Sancteiddrwydd yn gymmeradwy gyda Daw.
12. Mae'r Eglwys yn debyg i *Ardd* brydferth ei rhodfeudd, ei blodau a'i ffrwythau yn gauedig ac yn ddidodledig oddiwrth y Byd, wedi ei murio a *gofal*, *gollu*, a *Rhagluniaeth* Dduw. Cennad i neb roddio ynddi ond Christ acawelo ef yn dda: ynddi mae *ffynnon* o gywir Athrawiaeth i ddyfrhau eraill, ac yn y galon y mai gras cuddiedig. *Joa* 4. 14. *Joa*. 7. 38 Ac wedi chloi a'i selio iw chadw'n lan ac i wafanaeth ei pherchenog.
13. Yr Eglwys sy' fel *Gardd Eden*, yn llawn (nid o chwyn ond) o ffrwythau da a *pher lysiau*; pob gras a dawn ysprydol sy' yn y Chrifion a phob Chrifion yn yr Eglwys sy' hardd fel *gardd*, a'r pethau da vaddi, a phlanhigion o'r nefoedd, nid o natur, ydyw grasau.
14. Prennau ffrwythlon a pheraidd 'yw'r Duwiol, yn fuddiol ac yn barhaus.
15. Pob cynnullei'fa a Chrifion a dderbyn yn yr Eglwys a thrwyddi yr hyn a dderbyn hi oddiwrth Grift; *neu*, ymma mae 'r Eglwys yn cydnabod tod ei holl ddoniau grasau, a'i Rhagorfreintiau yn tarddu oddiwrth Grift, fel yr *jorddonen* a ffrydiau eraill oddiwrth odrau Mynydd. *Libanus*.

[EGLWYS]

16. Os gardd wyf' deffro' ogledd-wynt,
 Deheu-wynt tyret chwytha
 ar lyfiau ngardd (fy Nuw, fy Nêr).
 f' aroglau per gwascara:
 iw Ardd ei hun f' Anwylyd doed
 a boed ei drigfan yn thi,
 Bwyttaed ei beraidd ffrwyth ei hun
 yn ddi-warafun genni.

[PEN V.]

[CHRIST]

1. **D**Euthym i'm gardd fy hun fy chwaer,
 lle'm dalier fy Nyweddi;
 Cefclais fy *Myrrh* a'm arogl pêr
 a'm Mêl têr i'm digoni:
 Bwytteis y rhai'n, yfais fy ngwîn,
 Cymmysgais wîn â llaeth:
 Bwyttewch Gyfeillion anwyl llon,
 yfwch yn ddigon helaeth.

[EGLWYS]

2. Myfi fy'n eyfscu, yn fy mron
 fy nghalon fydd yn effro;
 llais fy Anwylyd yn ddibaid
 wrth Ddrws f' enaid fy'n curo;
 Gan dd'wedyd wrthyf' â llais crôch
 difrôch, fy Chwaer f' anwylyd
 fy nghlomen dihalog, dy ddôr
 o agor imi'n vnfyd,

16. Yr Eglwys yn deffysf ar Grift (trwy rinwedd ei yspryd a'i Ragluniaethau daionus a doeth) wneud i'w gweinldogion a'i grasau ffrwytho ac arogl'n ber-aidd ger bron Duw a'r Byd; yspryd Duw (fel gwynt ar Ardd) sy'n gwneud yr Enaid yn ffrwythlon. Yr yspryd fel y *Gogledd* wynt i ddwysbigu ac oeri; fel y *Deheu* i gynhesu: yr Yspryd yn argyoeddi a didd-anu, yn gweithio gras, ac yn gosod gras ar waith. Ac ar hynny bydd i Grift groesaw a derbyniad parod i'r Eglwys a'r galon, Ac fe fydd pob peth wrth ei fodd ac iw ogoniant; Ac felly Caniataed Christ fwy fwy o'i Bresenoldeb, ac ymhyfryded yn ffrwythau gras, mewn Addoliad Crefyddol ac ymarweddïad Duwiol ei bobl. Y cwbl oddiwrth ac i Grift.

P E N V.

1. **A** TTEB Christ i weddi'r Eglwys yn y bennod o'r blaen, mae'n dyfod ac yn gwrande arni *Gardd* Christ yw'r Eglwys; mae efe'n ymhyfrydu yn ei ffrwyth, ac yn edrych tros wendïau ei bobl (*y Dil*) ac yn derbyn y gwael groesaw (*y llaeth*) yn gymmeradwy; ac y mae croesaw i holl gyfeillion Christ i gymmeryd rhan gydag ef, ac yn peri iddynt gym'ryd eu gwala o *Wledd* yr Efengyl a llawnder y cyfammod.

2. Yr Eglwys yn Cwyno rhag ei syrthni, oerni ei Chariad, a nerth y cnawd llygredig; ond yr oedd Christ a'i gariad yn rhedeg yn ei meddwl, ac o'r diwedd hi a ddeffroes, a'r yspryd a orchfygodd; rhwng cyscu ac effro tybiodd glywed ei *lais* yn ei *air*, a'i *Ragluniaethau* a'i yspryd a'r *gydwybod* yn galw wrth ddrws ei chalon, a'r iddi trwy fydd a chariad ei dderbyn ef a'i gynghorion grasol; Ac ddarfod iddo ef (fel *Carïadau*) oddef llawer er ei mwyn hi (*Coroni ei ben a drain &c.*) heb roi un enw caled arni er ei Syrthni.

Defnyddiau'r nôs a gwllith, ty mhen,
fy ngwallt nid amgen llanwent.

3. Dioscais i fy mhais (yn rhodd)
pa fodd am danaf gwlcent?

Golchais fy nhraed, pa fodd yn awr
gan droedio'r llawr y diwynaf?

4. Drwy dwll y clo ei law da 'i medd
estynnodd fy Anwylaf,

Ac er ei twyn mewn gwresog fodd
cyffrôdd ty ymylcarodd.

5. i agor iddo Cyfodais,
Cans llais f' Anwylid ydoedd:

Gan Fyrrh ar hyd hespennau'r clo
fy nwylo diferasant

Ar hyd ty mysedd yn ddiau
Defenyddau Myrrh treiglasant.

6. Agorais im Hanwylid i
och fi! ond fe giliafei

Ac aeth ei ymaith, f' enaid gwan
llewygodd pan lefarei,

Yn ddyfal Ceisiais ac nis Ceais
gelwais, nid oedd yn gwrando.

7. Gwllwyr y Ddinas, rhai a aent
o gylch a'm Caent im' taro,

Gwll-wyr y Caerau fy ngorchudd
(fi'n brudd) oddi arnat dygent;

Yn doft jaw'n yr archollent fi,
er maint fy nghri ni pheidient.

3. Escus yr Eglwys pa'm nas agorasei, Fel un wedi golchi ei thraed ac ymddiof; yr oedd yn fawr ganddi godi o'i gweli Cynnes, yr oedd yn ddiog a'r gwaith yn anhawdd ac yn anamseriol ganddi; ac yn chwenych ei droi ef heibio tan amser arall; fel y Diog yn anhawdd Codi a chant o escusion ganddo.
4. Ond gwreiddiol ras trwy gynnorthwy'r yspryd a ddaw yn rymmus ac a wna'n ewyllysgar i agor. Rhoes Christ ei frys cryf yn nhwll y clo, myn' ffordd a lle at y galon er gwaetha gwrthwyneb llygredigaeth. yno hi a vnodd i'w ollwng i mewn (*Pf. 110. 3.*) wrth feddwl am yr hyn a ddioddefasei er ei mwyn.
5. Ar hyn hi a gododd a chywilvddiodd achos ei syrthni; gras a orchfygodd: Christ drwy ei ras a'i yspryd a roesei *Fyrth ar y clo* fel y llythre'n agored; parodd i *Edifeirwch a chariad* fod ar waith, fel *Myrth* chwerw ei flas ond hyfryd ei arogl a'i rinwedd.
6. Ni chafodd yr Eglwys ebrwydd gymdeithas a Chriff, a hyn oedd dorr Calon, a chymhefur, am iddi esculuso ei gariad; trannoeth wedi, ond nid yn rhy hwyr, hi a'i ceisiodd trwy weddi, *Dagrau*, ac *ymosyn*, fel y bydd'n anwylach pan y ceid ef. Christ a giliafe pryd nas gwrthodasei ei anwilyd, Mae hi yn coso ei eiriau ai gariad ac yn ei geisio megis cynt.
7. Llywodraethwyr yr Eglwys (yn ei chwynfan) a'i cyfrifent hi fel Puttain ragrithiol, ac yn lle ei chyffuro ei he lid a'i gwradwyddo, ac nad oedd yn perthyn i Grif. *Ezec. 13. 22.*

8. Merched *Jerusalem*! i chwi
gorchmynnafi; f' Anwylyd
Os Cewch, mynegwch iddo môd
mewn nychdod cariad g'efyd.

[*Merched Jerusalem*]

9. Beth yw d' Anwylyd rhagor ûn
Têg-lûn Anwylyd arall
O'r gwragedd Teccaf ydwyti
glân heini 'wyt yn ddiball:
Beth yw d' Anwylyd rhagor ûn
Têg-lun Anwylyd arall
Pan y gorchmynni ni fel hyn
heb Sôn am ûn, dŷn arall?

[*EGLWYS*]

10. F'Anwylyd sy' wridoc a gwynn
ar Ddengmil sy'n rhagori.
11. Pen fel aur Coeth, ei wallt Crŷch glân
i ddu-frân sy'n tebygu.
12. Ei lygaidd yn Glomennaidd fydd
wrth lann afonydd dyfroedd,
Golchwyd â llaeth, yn gymwys lonn
gosodwyd; tirion ydoedd.
13. Fel Blodau peraid ei ddau Rûdd
heb gudd, fel gw'lau pêr-lyfiau,
Fel lili yn diferi *Myrrh*
yn bybyr ei wefusau.
14. Ei Ddwylaw fel modrwyau aur,
llawn cair o *Beril* feini,
A gwisg o *Saphyr* am ei Fol,
fel nodol ddisclair *Ifri*.

8. Pan nas cai gyfarwyddyd at Grifft gan y Dyscawd-wŷr mae'n troi at ei chyd-broffeswŷr ac yn deisyf eu gwe-ddi trosti, a Dyweud wrtho (os medrent ei gael) ei bod yn glâ o gariad, a hiraeth am ei gariad a'i gymdeithas; nid gwaeth oedd ganddi eu churo a'i Chywilyddio gan y Gwilwŷr os cai hi ei Chrifft: Clefyd y cariad hwn a droe'n i echyd.
9. Atteb y cyd-broffeswŷr; *yr ywt yn degg ragorol*; rhaid i'ch Anwylyd yn siccr ragori ar bawb. Mae gras yn harddu yngolwg pawb. (1.) Rhai a twriant fai ar eraill am fod a Zêl ganddynt tros Grifft ac a Chwarddant am eu pen megis rhodreswŷr. (2.) eraill sy' dda ganddynt glywed am Grifft ac a chwenychent gael gwell Adnabyddiaeth o hono gan y rhai a'i haddwaenant ef yn dda; Mae Zêl rhai yn gwresogi eraill.
10. Yr Eglwys a wŷr pa fath yw Chrifft pan fo' o'i golwg, vn yw'n rhagori mewn *Tegwch a gwerth* ar bawb: *gwynn a choch yw*, glan yn ei ogoniant a'i ras, pur-wynn a diniwed: *Côch*, wedi tywallt ei waed: *Phil. 3. 8.* gwell nac Angylion, Pentywysog pawb ydyw.
11. Pob peth a phob rhan ynghrifft sy' ragorol o'r hawddgar, o'i *Ben i'w Draed. 1. Cor. 11. 3. Col. 2. 9.* neu, Pen Chrifft i'w ei Frenhiniaeth a'r y Bŷd ac yn yr Eglwys: *Ai wallt yn Ddu*, yn oestad yn jeuangc ac iraid, yn *bur-ddu*.
12. *Ei llygaid yn deg*, gloiw, diwair, diniwed *fel colomennod wrth asonydd*, lle'r hoffant fod, ac yr ymddengys eu llygaid lana', fel pe ba'ent *wedi golchi a llaeth*, yn gymwys, nid ymmhell i mewn nac allan i'r Pen; *llygaid pur sy' gan Grifft ac yn gweled pob peth*.
13. *Gruadiau Chrifft fel gwelau per-lyssiau mewn gardd*, a chodiad ynddynt, a hyn yw eu harddwch, mae vn rhan o wyneb Chrifft, *sef ychydig Ddatcuddiad* o hono yn felus a hawddgar, a phob ymadredd o'i enau yn felus a hyfryd.
14. *Dwylo Chrifft yngolwg yr Eglwys sy' fel Modrwyau aur*, Holl waith ei ras a'i ragluniaeth sy' bur, cyfoethog a hardd; ei ddwylo'n derbyn pechadur, yn rhoi gras, ac yn colpi'r annuwiol ynt bur a hardd. *Ei Fol*, *sef*, ymyscaredoedd ei Dosturi a'i gariad sy' ddifclair;

15. Ei goefau fel colofnau Siwr

o *Farmwr* wedi gosod

Ar wadnau o aur Coeth; ei bryd
fel hyfryd *Libanus* hynod.

Dewisol fel y *Cedr-wydd*.

a llonydd yw f' Anwylyd.

16. Odiaeth o'r melus yw (iw glôd)
taflod ei enau hyfryd;

Ie y mae yn hawddgar oll

heb goll: hwn yw f' Anwylyd,

Dymma fy nghyfaill: (rhowch im' grêd)

Merched *Caersalem* hyfryd.

[PEN VI.]

[Merched *Jerusalem*.]

1. **I** Ba le'r aeth d' Anwylyd hwn
didwnn, Deccaf o'r gwragedd?
Fel y Ceisiom ef gydâ thi
o ddifri; p'le mae'r Cain-wedd?

[EGLWYS.]

2. F'Anwylyd aeth ifod iw Ardd
i hardd welau'r per-lyfiau,
i ymborth yn y gerddi, tru
i gasclu lili fiodau.

3. F'Anwylyd fydd yn eiddo fi
wyf eiddo iddo eilwaith,
Y mae'n Bugeilio'i Ddefaid blith
ymmhith y lili perffaith.

15. *Ei gofau a'i draed, fef ei holl symudiadau, a pha le bynnac y gosodo'i droed a'i deirnas, hi a saif er gwaetha pawb; a'i holl Symudiadau ynt hardd a gwaftad. Hardd yw pob golwg ar Grist ac yn denu llygaid atto.*
16. *Genau Christ fy' felus odiaeth, fel llaeth i blant, fel ymel, ei orchmynion, ei addewidion. a phe dywedwn am dano tros byth ni ddeuwn i ben mynegu ei odidawgrwydd a'i hawddgarwch; ond mewn vn gair, Mae'fe oll o ben i ben. ymhob peth o Dragwyddoldeb i dragwyddoldeb yn hawddgar; mae oll yn Hawddgar a phob hawddgarwch ynddo. Dymma Anwyl yd fy nghalon i mewn cyfammmod. Neb ond Christ imi, a chwi (Ferched Jerusalem) ellwch ei gael ef os mynnwch gyda'm fi.*

P E N. VI.

1. **G**An fod yr howddgar Eglwys yn canmol cymaint ar Grist mae *Merched Jerusalem* yn chwenych ei wled a'i geisio ef o ddif i gyda hi, yr hon a wydde oreu p'le y byddent gyffelyppa iw gael ef: Pan fo' Duw trwy ei air a'i yspryd yn daccuddio ei Fab, daw rhai iw geisio; 'r oedd yr Eglwys wedi bod yn ceisio gan *Ferched Jerusalem* fynegu p'le'r oedd Christ; yn awr maent hwy yn gofyn iddi hi am dano yr hon a wddde oreu. Cymmundeb a Christ fy' iw gael mewn cymmundeb y Saint.
2. Yr Eglwys yn ateb, fod Christ yn ei Eglwys Catholic, ac yn y cynulleidfaoedd neulltuol, lle mae grasau'r yspryd yn blodeno, ordinadau yn cael eu gweini, Christ yn rhoi ei bresennoldeb, yn casglu'r Etholedigion iw Eglwys, a'r addfed Saint i'r nefoedd.
3. Mae'r Eglwys yn cael Cymmundeb gyda Christ, ac o herwydd hyany, yn siccr o'i hawl ynddo, Ac yn ymfodloni yn hyn; Ac yn glynu wrth y rhai y preswylia Christ ynddynt.

[CHRIST.]

4. Têg ydwyti f' Anwylyd da
fel Dinas *Tirzah* gaeroc,
Gweddus megis *Caersalem* fry;
ofnadwy lu baneroc!
5. Dy lygaid tro oddiwrthyf; pam?
can's hwy a'm gorchfygalant
Dy wallt fel llu o eifr yngwlad
Gilead a ymddangofant.
6. Dy Ddannedd fel Diadell fydd
o Ddefaid rhydd ynd rhodio,
i fynu daent o'r olchfa oll
heb ûn gyfyrgoll yno,
Yn dwyn dau oen yr oedd pob ûn
heb ûn ddiheppil ynddynt.
7. Fel Darn *Pomgranad* d' arleisiau
rhwng dy lywethau ydynt.
8. Tr'igain o Frenhinesau têg
wyth ddeg o ordderch wragedd,
Ac o langcesau tros ben rhi
a welais i yn aur-wedd.
9. Fy nglomen hi nid yw ond ûn,
hawddgaraf lun, nihalog,
Vnig ddewisol ydyw hi,
gau 'rhon fu arni n' feichiog.
Y merched gwelfant hi (y fant)
galwafant hon yn ddedwydd,
Y Brenhinesau molent hon,
a'r gordderchadon hylwydd.

4. **Chrift wedi dychwelyd at ei Eglwys, yn ei chanmol hi ; yn deg fel Tirzah.** Dinas hardd yn llwyth Manaseh. *Ac megis Jerusalem*, hawddgar ei llannerch a'i hadeilad *Psa. 122 3.* y Dinas Sanctaidd ydoedd ; Eglwys Chrifft tan yr Efengyl sy' hardd ; ynddi mae Cyssegr Duw, ac yno mae Duw yn aros ac yn derbyn mawl : Mae'r Eglwys yn ei jaw'n Farnau yn taro braw yn ei gelynyon, a chydwybodau, ac yn anrhyddedus yngolwg yr holl Saint.
5. 6. 7. **Werfi ---- Nid yw Chrifft yn newid m'oi Farn am yr Eglwys, nac yn llwyr symmud m'oi gariad, er ei fod yn ymddieithro am dro ; Mae Chrifft yn sefyll yn ei gariad, a hyn a ddywaid efe vnwaith a thra chefn.** Darllen *Pen 4: 1. 2. 3.* lle'r agorir yn helaetrach.
8. **Mae yn y Byd Frenhinesau lawer yn deg a gwŷch yn golwg Brenhinoedd daiarol, ac yn cael ffafor yn eu golwg hwynt : a chan Frenhinoedd mae dewis ordderch-wragedd, ac i'r rhain oll forwynion anrhyddedus yn britho llygaid o amgylch.**
9. **Ond medd Chrifft y Brenin nefol, mae fy Eglwys i yn rhagori ar holl lysfœdd brenhinoedd a chymanfeudd.** Mae fy Eglwys i'n anwylach a hawddgarach imi na'r Cwbl ; mor anwyl ag vnig ferch gan ei man. Mae hi yn Sanctaidd a dihalog, yn cael ei chanmol gan bawb a edychant arni yn ddiragfarn. Ceiff yr Eglwys a'r Duwiol Dyftiolaeth cydwybodau ac weithiau tafodau'r byd ei bod yn deg trwy Sancteiddrwydd.
10. **Yr Eglwys yn y Byd a gras yn y galon 'ynt ryfedd o'r teg. fel goleuni'r boreu yn ol tywyllwch y nŷs, fel y lleuad, a'i brychau, ei goleuni benthyg, a'i diffygiadau ; goleu, ond goleuni'r nos ydyw ; ond yn fwy mae'r Eglwys fel yr Haul, yn bur yn fy ngolwg i, a thrwy fy nghyfiawnder ; ac hi fydd yn berffaith pan ddelo i'r nef ; Ac fel y mae'n bur lan, felly y mae'n ofnadwy yn ei chyflwr milwrus, yn gorchfygu ei gelynyon gan ei bod wedi ei dyscu i ryfela trwy ffydd ac i lynn wrth Grifft a'r Efengyl.**

10. Pwy ydyw hon sy' fel y wawr?
 mor fawr, mordeg a'r lleuad,
 Ac fel yr Haul yn bŵr, yn wir
 er braw fel Mil-wŷr fagad?
11. Euthym i wared i'r Ardd gnau
 i edrych ffrwythau 'r dyffryn,
 A flodeuasei gwin wydd per
 yn olei harfer dichlyn;
 A flodeuaseir yn yr Ardd
 pren hardd y *Pomgranadau*.
12. Fy Enaid fel *Amminadib*,
 cyffelyb i'w Gerbydau,
 Heb wybod im' fel hyn yr aeth
 yn helaeth ar yr olwyn.
13. Y *Sulamithes* dychwel, tro
 heb ado mwy mo'th gynllwyn:
 Oh dychwel, Dychwel yn ddi-siom
 fel yr edrychom arnat;
 Oh dychwel ūnwaith, na bydd groes,
 nid oes ond Sŏn am danat.
 Beth yn y *Sulamithes* hon
 yn dirion a gantfyddwch?
 Yn Gynulleidfa bleidiog dda
 Tyrfa dau lu mewn heddwch.

[P E N VII.]

[C H R I S T.]

1. **M**OR deg Pendefig Ferch y gwnaed
 dy Draed ti mewn escidiau!
 Cymmalau dy Forddwydydd fydd
 waith Celtydd fel teg Dlysau.

11. Christ wedi ail gymmodi â'i Eglwys, yn mynegu i ba le y ciliafei, sef, i ryw gongl o'r *Ardd*, a'i lygad arni i edrych ar ei hawddgarwch oddimewn, er ei bod fel cnai caled oddiallan; Ac i edrych pa obaith oedd o ffrwyth mewn amser: i edrych oedd ffrwyth iw gael yn y tir isaf lle'r oedd moddion lawer, ac ni ddiystyre efe mor *blodau*, mo' Ddydd y pethau bychain.
12. Christ yn canfod cychwynfa, ffrwythau a galar yr Eglwys ymroes iw ddatcuddio'i hun iddi (fel Joseph iw frodyr) Christ aeth yn gyflym atti, *fel cerbydau Amminadib*, buan a hwylus — neu, *fy enaid a'm gosodai ar gerbydau fy mhobl emyllygar*. Set, hwy a anfonasant gerbyd u, *fydd, cariad, gobgith, gweddiau i'm cyrchu*, ac yn y rhai'n y dychwelais at ty Anwyl Eglwys.
13. Yr oedd yr Eglwys wedi cilio oddiwrth Grift, ac yn awr Christ yn dychwelyd wedi iddo yntegilio oddiwrthi hi, a rhag iddi ofni ei guwch ef, na blino yn aros am dano; mae efe a llais uchel yn ei galw'n ôl iw gyfarfod ef. Ho, Ho, y *Sulamithes*, sef, *Dinafyddes Salem*, neu wraig *Salomon* (y cyfod o Grift) ar ôl ei enw: *Fel Christ a Christion*. pryslura at dy Briod Iesu, cyfot dy ben na fydd yn alarus, tyret at orfeddfainc gras; gad imi, i'r Angylion, a phroffetwyr flyddlon netuol dy weled: — *Beth a nelir yn y Sulamithes hon?* Christ yn gofyn ac yn ateb; *megis tyrfa dau lu*; sef, ymladd ei ffordd i'r nef, ymdrech rhwng y cnawd a ryspryd. *Dau lu*, Judd ewon a chenhebloedd yn ũn. Gwelwch yr Eglwys a'r Angylion yn *ddau lu* gyda'i gilydd: edrychwch ar ran o honi ar y ddaiar a'r rhan arall yn y nef, yr vn Eglwys er yn *ddau lu*.

2. Dy Fogel sy' fel gorflwch crwn
a hwn heb eisiau lleithder
Dy Fru fel twrr o wenith kann
â lili pan amgylcher.

3. Dy Ddwyfron fel dau lwdn jwrch
(mewn harddwch) o Efelliaid.

4. Dy wddf fel tŵr o lfori
gwreichioni mae dy lygaid,

Fel pyscod-lynnoedd yn *Hesbon*
(mor llon) wrth borth *Bath-rabbim* :
Dy Drwyn fel *Libanus* tŵr, di-wyr
vwch mŵr *Damascus* awchlym.

5. Dy Ben fydd vchel arnat fel
hardd goppa *Carmel* fynydd,
A'th Wallt fel *porphor* ; y Brenin
sy'n rhwym yn y rhodteuydd.

6. Mor dêg, mor hawddgar wyt (diwâd)
fy nghariad a'm Hytrydwch.

7. Dy vchder fel *Palmwydden*, fydd
vwch coedydd yr Anialwch,

A'th Fronnau 'ynt yn deg, yn llawn
tebyg i'r gwin-rawn Syppiau.

8. D'wedais i'r *Balmwydden* dringaf,
ymaflaf yn ei cheingciau ;

Yn awr dy fronau fyddant lawn
megis y grawn-ganghennau

Ar win-wydd : ac i'th ffroenau mae
Aroglau fel afalau ;

P E N, VII.

1. **C**HRIST y Brenhinol Briodfab yn myned rhagddo i ganmol tegwch y Briodferch, yr Eglwys; efe a'i geilw ar Enw newydd y *Ferch Pendefig*, o ran genedigaeth newydd ac ymarweddiad hardd: *Dy Draed*, Symmudiadau dy galon a'th ymarweddiad ar ol dy ddychweliad o ffordd gyscihornus. *A'th escidiau*, wedi dy ryddhau oddiwrth bechod, a'th barattoi a pharatoad yr Efengyl, yr hon a wna dy *draed* yn sefydlog, ac a'u ceidw rhag niwed, *Eph. 4. 16.* pan fo'r ffyddloniaid (cymalau'r Eglwys) yn rhodio mewn vndeb cariad a chymundeb y Saint, o Brincipi da mewn jawn fodd, yno y mae *fel tlysau hardd*.
2. *Dy fogel*, ief, ofn Duw a lleithdr ordinhadau sy'n meithrin y plant yn y groth: *gwenith* er ym borth i rai cyfiawn; *a lili* er harddwch i'r Eglwys: mae pob peth yn barod i feithrin holl gorph yr Eglwys.
3. *Caswyd hyn o'r blaen yn Pen 4. 5.*
4. *Dy wddf*, Pen. 4. 4. *Dy lygaid*, Dy ddeall a'th fwriadau ynt loiw a glan. Pen 1. 15. *Dy drwyn*, yn arogli rhagor rhwng drwg a da: ac yn troi tuag at dy Elynion yn ddiogel, *fel Tar Libanus*, lle'r oedd gwilwyr gan *Salomon* y gwilied rhag y *Syriaid*.
5. *Dy Ben*, dy feddwl sy' lawn o ddeall da ac yn vchel fel *Carmel*, yn ceisio'r pethau vchod: *Dy wallt*, a phob rhan o honet sy' hard; ac y mae'd'r Brenin Jesu yn ymhyfrydu o fod yn dy gymmundeb mewn Ordinhadau. *Psa. 132. 13. 14.*
6. Oh'r Eglwys! anorphen fydde adrodd y cwbl am danat, ond *yr wyf oll yn ddiogel*, gwych yw cymdeithas a thi; mae Sancteiddrwydd yn hawddgar ym mhawb.

9. Mae Taffod d' enau fel y gwin
 goreu, i fin f' Anwylyd,
 Yn felus jaw'n i lawr y rhêd,
 cei weled rhinwedd hyfryd:
 Pair i wefusau draethu'n ffraeth
 a fyddant gaeth gan gysgu,
 Ac ar ei ôl ceir clywed llais
 (tirion-lais) yn llefaru.

[EGLWYS.]

10. Eiddo f' Anwylyd ydwyfi
 mae attfi ei Ddymuniad
 11. Tyret f' Anwylyd yn ddioed
 i'r maes boed ein cerddediad,
 Llettewon mewn pentrefydd draw
 12. Heb fraw y boreu codwn,
 Ac i'r gwin-llannoedd awn ein dau
 am flodau yr edrychwn,
 Cangau 'r win-wydden chwilio a wnawn
 am egin grawn-win gleision,
 A'r *Pomgranad*; lle rhoddafi
 Fy nghariad iti 'n vnion.
 13. Y *Mandragorau* têg ei gwedd
 Arogled a roddasant:
 Ac wrth ein Drysau ni bôd Dyd,dydd,
 heb gudd ac yn ddilyffiant,
 Mae pob rhyw ffrwythau peraid gwâr
 Digymmar hên a newydd;
 Y rhai a rois f'Anwylyd i
 i gadw iti beunydd.

7. Mae'r Eglwys yn vnion ac vhel tua'r nef, yn tyfu er gwaetha pob rhwystr, a ffrwyth da yn m ithrin, fel Bronnau.
8. Christ yn ymhyfrydu yn ei Eglwys ac yn dal y Christnogion ieuangc rhag Syrthio, na'i dryllio gan wynt. A chan fod Christ yn ei Eglwys, efe a'i igwna'n ffrwythlon, ac a ymhyfryda yn ei ffrwythau. *Gen. 8. 20. 21.* Sef Addoliad, gweddiau, mawl &c.
9. Archwaithiad ysprydol yr Eglwys oedd hyfryd gan Grist, ei Hymadroddion ysprydol fel gwind a melus ac yn bywiocau y cywir ddychwelwr fwrth a'r annychweledig gyscadur.
10. Yr Eglwys (wedi clywed Christ yn ei channol) sy'n gorloleddu yn ei pherthynas iddo, ac yn ymroddi iddo ac iw wasanaeth. a cheiff fod yn wr iddi. *Gen. 3. 16.* o pa hiraeth oedd ar Grist am ddyfod i'r byd a marw tros ei bobl! *Luc. 12. 50.* ac er mwyn eu dwyn i Dŷ ei Dad.
11. Yr Eglwys yn gwahodd Christ i gyd-rodio a hi, er mwyn gwneud ei chwyn wrtho, a derbyn cyngor a Chyffur; *awn i'r maes (fel Isaac)* ymmhell oddiwrth drwst a thraferth y byd fel y cassom ddi-rwystr gymdeithas; mewn Tŷ, tréf, maes; cymerwn Grist gyda ni, a hyn yn foreu, yn ieuangc ac o flaen pob peth arall; pob lle a pheth er gwaeled f'ont, fydd dda ddigon os ceir Christ yno; y *pentrefydd*, cyfal a'r dinafoedd a phalafau.
12. Da yw *codi'n foreu*, heb gysgu fel y gwneuthym gynt; ond (mewn jeunŷtid a chyn twrws y byd) edrych i mewn fy Enaid, *fy ngwinllan*: Ac hefyd pa fodd y mae gydâg Eglwyfydd neulltuol, pa gychwynfa a gobaith ffrwyth fy' ynofi a hwythau a chyda hwynt tan ordinhadau y rho'f arwydd a ffrwyth cariad.

P E N VIII.

E G L W Y S.

1. **O** Na bait' im' fel Brawd dinam
Bronnau fy Mam yn Sugno,
Allan i'th cawn, cuffanwn di
Ac ni'm di mygid etto.

2. Arweiniwn, dygwn di i Dŷ
fy Mam gu 'rhon a'm dyscai:
Gwnawn it' yfed llysfieuog win,
Sugyn fy *Mhomgranadau*.

3. Ei Affwy law bydd tan fy mhen
â'i Ddehau wenn cyfleidiai.

4. Tynghedaf chwi y merched fflwch
os mynnwch fod yn ddifai:
Er mai *Caerfalem* yw eich Trêf
na chodwch lëf mewn cyffro
Ac na ddeffrôch fy nghariad i
ei hun hyd oni fynno.

[Merched Jerusalem]

5. {Pwy ydyw hon a'i chyflym dro
fy 'n teithio ar i fynu
O'r maith anialwch ac â'i phwys,
ga'n orphwys ar yr Jesu!}

[E G L W Y S.]

Tan gangau yr Afallen dêg
ar osteg i'th gyfodais
Lle i'th escorodd dy Fam di
yno tydi a gefais

13. Mae'r Eglwys yn addaw i Grist bob croesaw cariad, a chanddi i'w dderbyn ef bob llyfiau a ffrwythau ; pob grâs a gweithred dda wrth y *Drws*, yn barod iddo ac yn amlwg i bawb : Stôr fawr a da, *Hên a newydd*, wrth ddrws y galon, y gwefusiau a'r Bywyd, i wasanaeth, i ogoniant ac i ryngu bodd Christ.

P E N VIII.

1. **M**Ae'r Cariad rhwng Christ a'i Eglwys cyn gryfed yn y Diwedd a'r dechreu : Mawr Ddumuniad yr Eglwys am gael mwy o gymdeithas â Christ, *fel chwarydd a Brawd*, plant yr vn Tâd a Mam, cael mwy o yspryd Christ i'w Sancteiddio *Heb. 2. 11.*
Rhai a farnant mae'r *Juddewon* oedd yn hiraethu am ddyfodiad Christ yn y Cnawd. *Eraill*, mai hiraeth yr Eglwys gyffredin am ail Ddyfodiad Christ i gynnal y Briodas : Hi a'i galwai ef yn *frawd*, fel ynte hithau'n *chwaer*. *Pen 5. 1.* Dim cywilydd o garu Christ yngwydd pawb.
2. Mi a ro'wn iti (fy nghrist) y lle a'r Croesaw gor eu, ac yn yr ordinhadau y daliwn di lle i'm *dyscyl* fel *merch* gan ei *mam* ; yno y bydde fy nghalon yn agored a'm graffau ar waith ith ryngu bodd a'th ogoneddu.
3. Yr Eglwys yn hyderus o ofal, amdeffynfa, ac ymgeledd gan Grist. *Pen 2. 6.*
4. Yr Eglwys (megis mam) yn gorchymmyn i'w holl blant a'i haelodau wilied rhag cyffroi Christ a'i lan yspryd. *Pen 2. 7.*
5. Yr Eglwys yn dysod i fynu o Anialwch pechod a'r Bŷd tua'r nesoedd yn pwyso trwy ffydd a'r Grist sy' olwg gogoneddus. *Pen 3. 6.*

6. Gosod fi megis fêl (yn graff)
 yn argraph ar dy galon,
 Fel fêl ith fraich, can's cariad fy'
 yn gry' fel Angeu greulon:
 Biddigedd fy' fel creulon fêdd
 a'i farwor rhyfedd tanlydd,
 a fflam angerddol iddynt fydd
 fel tanwydd poeth-chwyrn gynnud.

7. Y Dyfroedd lawer er eu maint
 a'r llifeiriaint yn codi,
 Gwir Gariad, nac ysprydol chwant
 nis gallant mo'u diffoddi,
 Nid Dŵfr a'u bawdd; pe rhoddei ŵr
 yn bentwrr ei holl olud,
 neu lon'd ei Dŷ o'r nen i'r llawr
 â dirmyg mawr dirmygud.

[Eglwys yr Fddewon]

8. Chwaer fechan fydd i ni n' ddiau
 nid oes mor Bronnau iddi
 Pa beth a wnawn i'n chwaeran brudd
 y Dydd y d'weder trosti.

CHRIST.

9. Os Caer yw, arni Balas glân
 o Arian adeiladwn:
 Os Drws yw hi, â Cedr-mydd
 ystyllod dedwydd Caewn.

Tan Aden a chylcod Christ y Cenhedlir y Christion, ac yno mae'r Christion yn cyfodi Christ trwy *weddi au, mawl, a mysfyrdodau* iw chynnorthwyo; yno'r elcorodd yr Eglwys ar Grist yn dy galon ac ymmhob aelod o'r Eglwys. neu cymrwch y geiriau fel hyn; *Christ sy'n codi'r meirw ac yn peri iddynt gael eu geni oddi uchod o'u mam Eglwys: Yr Afallen ymma yw Christ* Pren y bywyd, a thrwy Rinwedd ei yspryd ef y cyfyd y pechadur o bechod, ai Fam (yr Eglwys) sy'n elcor arno ar ei ail-anedigaeth trwy'r gair a'r yspryd, Christ sy'n cyfodi, a'r Eglwys sy'n elcor ar bechaduriaid.

Datc. 12. 1. 6.

6. 7. Yr Eglwys yn gweddio am siccrwydd a pharhad o gariad Christ, fel peth wedi selio: sy nghari d i tuag atati o Grist sy' mor grŷf; am Zel mor wresog nad oes dim a'u gorchtyga *Rhuf. 8. 35. hyd y diwedd.* gad imi fod yn agos attat' ar dy galon. *Ex. 28. 11. 12. a'm Eiddegedd a'm ofn sy' rhag iti sy esceuluso neu imi dy anfodloni di.* Ni cheiff na blinderau na phleferau na golud y Byd rwyfstro mo'm Cariad tuag atat Christ.
8. Y Briodferch, sef, yr Eglwys tan yr *Hen Destament* sy'n Sôn am Chwaer-Eglwys i ddyfod or Cenhedloedd, (a hon i fod yn chwaer hesyd i Grist) yr *Juddewon* oedd yn gosidio trosti. *Jf. 54. 1.* Chwaer, Duw ac Adda yn Dad. ond *bechan*, heb wybodaeth; *Dim Bronnau*, dim Scrythyr, dim pregethwyr, dim cyssur, dim cyfainmod; ein gweddi sy' trosti a phawb sy'n perthyn i Etholedigaeth gras. *Joa. 10. 16. Dydd addaw i fod ganddi Fronnan*, Moddion a chyssuron gras. *Christ a'i Apostolion y rhai oeddynt Juddewon a ddawed f i'nt am d oedig eib y cenhedloedd, a pregethas i'nt iddynt.*
9. Mae Christ a'r Eglwys yn cyttuuo beth i'w wneud mewn perthynas i'r cenhedloedd. *os caer fyddent*, yn gadarn yn y ffydd ynghrist y Sail-

[Eglwys yr Fddewon]

10. Caer ydwyfi am bronau fydd
fel Tyrau hylwydd Brenin;
Oeddwn fel ūn iw olwg hael
yn cael ei ffafor dibrin.

[CHRIST.]

11. Yr oedd Gwīnllan i *Salomon*
yn *Baal-hamon* waelod,
Gofododd ef y wīnllan hon
i ddoeth warchadon hynod.
Pob ūn a ddygei am ei ffrwyth,
ei lwyth oedd fīl o arian.
12. Fy ngwīnllan i fy' ger fy mron,
it' *Salomon* y rhoddan
Nid llai na Mil; i'r lleill ddau cant,
ei ffrwyth a gadwant iti.
13. Oh tydi yn y Gerddi (gwŷch
da'u gwrŷch) yr hon a drigi,
Yr holl gyfeillion ar dy lais
(mewn ymgais) a wrandawant:
Pair imi hetyd glywed hwn
mae'th fwn yn hardd ddilyffiant,

[EGLWYS.]

14. Bryffia f' Anwylyd, ar dy ffull
mewn dull fel jwrch da' i fodlau'
Neu lwdn hŷdd ar (dirion wedd)
Fynyddoedd y Pêr-lyfiau.

AMEN.

faen, Ni a'i gwnawn yn wychach bob dydd. *Eph.* 2. 21. 22. *os Drws*, yn egwan, nyni, Tad(y Maba'r yspryd) a'i cadarn hawn rhag i neb ei dorri, a thrwyddynt hwy y deuir i mewn i'r Eglwys.

10. Eglwys yr *Juddewon* yn cydnabod cariad Duw tuagatti hi, a darfod iddo o'i ras ei gwneud hi'n gryf ac yn ffrwythlon ac yn hardd yn ei olwg; fel yr oedd yn gweddio ar i'r *Cenbedloedd* gael eu gwneuthur.

11. 12. Yr agoriad cewch yn *Matth.* 21. 33. &c. *Salomon* yn gysgod o Grift, a'r *Winllan* o'r Eglwys; y *Winllan* oedd fawr, ac Ardreth mawr iw ddifgwil odd wrthi lle bydde mil o win-wydd yr oedd mil o ddarnau arian am y ffrwyth. *Eesai.* 7. 23. Hoff gan Grift ei winllan a rhodio ynddi: fe ddylae pawb yn ol ei allu wiled ar y winllan, a dwyn ffrwyth o goniant i Grift, a gwasanaeth i'r Eglwys yn ol y rhagorfreintiau o a dderbyniant. Mae'r Eglwys ger bron Christ, tan ei olwg a'i ofal ddŷdd a nos: A phob aelod o'r Eglwys sy' i gadw gwinllan ei galon. *Christ* sy' i gael yr Ardreth mwyaf, Pregethwyr a phob gwiliadwrus Griftion a ge ff fodlondeb *1. Cor.* 15. 58.

13 Christ a'i Eglwys yn ymadel am dro, hi ar y ddaiar ynte yn y nef, ond Christ a Chwennych glywed oddiwrthi. Mae'r Eglwys yn aros yn y Gerddi o neulltuol gynnulleid faoedd, lle mae ordinhadau a chymmundeb y Saint, y rhai sy'n cyd-reddio, cydfolianu &c. *Mal.* 3. 16. llais yr Eglwys sy' iw wrando cyn belled ag y mae'n cyttuno a llais Christ. Ac ni ddylae'n cymmundeb gyda'n gilydd rwyfiro mo'n cymmundeb gyda Christ. Dia gwyni wrth ddynion, cwyna wrthyf innau hefydd.

14. O fy nghrist! os bydd rhaid ymado am dro, dryffia dy waith ar y Ddaiar, trwy beri i Deyrnas gras lwyddo, ac i Deyrnas gogoniant ddyfod ar frys. Yr wyf yn hiraethu bod yn y Nef yn oestadol gyda thi; Bod gyda Christ llawer gwell ydyw. Pan adyger yr holl Echledigion i gredni, yr Eglwys a gippir o'r ddaiar i'r Nef. yr Eglwys sy'n bryffio at ddyfodiad Dydd Christ; pryffura dy ail ddyfodiad. *Tyret Arglwydd Jesa, tyret ar frys. Pen* 2. 17.

D

Amen.

Hymn, ynghylch rhai o Enwau Scrythryol Christ.

1. **T** Hâd y Wraig, yffigaist Siol
y Sargh Wenwynol greulon,
I heppil Adda rho'ist ryddhâd
ti Hâd i Abra'm flyddlon.

2. Y Shiloh mawr, uwch torriad mawr,
a Seren Jacob Siriol,
Y Prophwyd doeth o ddawnys ddysc
i'n mylc; ein Prynwr nerthol.

3. Christ ac offeiriad 'wyt mewn trîn,
A Brenin y gogoniant;
Yr Arglwydd Dduw, y Maen, y Sail:
Pen adail faen dilyffiant.

4. Doethineb, Rhosyn Saron wych,
a distrych Lili'r Dyffryn;
Y Pren afalau tég ei bryd:
Amwyhdyd dy lawforwyn.

5. Ffynnon y gerddi glân a'u llyn,
Blaguryn hardd yr Arglwydd;
Yr Arglwydd ein cyfiawnder rhâd:
Cwinge Jesse Tâd i Ddafydd.

6. Iahmanuel, Duw Cadarn da,
Cynghorwr, a Rhyfeddol,
Twysog tangneddyf yn ddiwâd;
a'r tirion Dâd tragwyddol.

7. Gwâs, Etholedig mawr ei fri,
goleuni y Cenhedloedd:

A Braich yr *Arglwydd*, *Haul yn llawn*

Cyflawnder iawn i'n tiroedd.

8. *Bugail, Messiah, llywydd llen,*
i Israael dirion deulu:

Ac *Angel y Cyfammed rhydd,*

Achubudd yw Christ Jesu.

9. Y gwir *Fâb Duw, a Dŷn; y gair,*
y diwair Nazaread;

Oen *Duw, y Manna, Bara Duw,*

Drws yw, a'r Adgysodiad.

10. *Gwirionedd, ffordd, Gwinwydden bŵr,*

jachawdur, a chyfryngwr;

Tangneddyf, Craig, a'n Hescob llon:

Pâsc cyfion ac Eiriolwr.

11. *Alpha, Omega, ffyddlon Dŷf,*

Diathrist Lew llwyth Judah,

Priodfâb diddig, Bywiol Bren,

'R Amen, yw Christ Jehofah.

Hymn ar y Sacrament. I.

1. **F** Anwylyd gwynn o Zion fryn

Canfyddi blant dy Dâd,

Dy freiniol wedd fy' felus wledd

a llawenychdod gwlâd.

2. O'th celloedd llawn daw pob rhyw ddawn,

wrth raid i'r rheidus gwâr,

Ond dŷn di-râs ni phrawf fod blâs

ar Grift, gan faint ei fâr.

3. Mae blŷs a chwant ar fywiol blant

cael llawnder y cyfammed.

- Dihuddawl fron iw Sugno'n llon,
 a Duw trwy Grist mewn cymmod.
4. Cael hefyd hyn fel Dû ar wynn,
 Cael Sêl ddigêl a *Thystion*,
Cydwybod wiw, ac *Ysryd Duw*,
 yn Urddas i'r arwyddion.
5. Cael nerth ddiffael yr yspryd hael,
 i gynnorthwyo gwendid:
Cydwybod lon o fewn eu bron
 i wneud eu Bŷd yn hyfryd.
6. Duw wrthyti disgwiliais i,
 Disgwiliaf wrthyt etto,
 Mewn llawnder brŷd, gael hyn i gŷd;
 ni naccei'r nèb a gretto
7. Tryfflorau rhâd trwy ordinhâd
 y Swpper Sacrafen,
 Cawn yn ddidlawd o law ein Brawd,
 a'n Christ ein Pen: Amen.
-

Hymn II.

1. **A** Fradlon yw holl ddynol ryw,
 a meirw mewn pechodau;
 Mewn drysni Caeth yn mynd waeth waeth,
 ynglyn gan Ddiafl mewn maglau.
2. Yn ffau y llew tywyll du-dew
 yn gorwedd yn ddigynnwr,
 Wrth ffin y pwll diwaelod dwll,
 'Drws uffern trigle'r twyllwr.
3. Ar ffo o'u gwlad a thy eu Tâd,
 yn llawn o bob oferedd;

Diofal 'ynt i' ble mae'u hynt :

Diystyr o Drugaredd.

4. Daeth *Dum* o hyd i'r gollgaethglud,

a'r *Ddeddf* y nefol ddefod,

Cydwibod ffraeth fel diwyr faeth

a helaeth *Ràs* y Drindod :

5. Y Prynŵr cryf a ddaeth yn hŷf,

gan neidio dros y bryniau,

A galw'n groch ; *Gâd* yna'r mŷch

a'r difym diles gibau.

6. Dychwel ar frys i'th *Tadol lŷs*,

Cei yno fara ddigon,

Cei gan dy *Dâd* faddeuant rhâd :

oh dychwel *Fâb* afradlon

7. *Cei* groesaw gwŷch *Pascedig fch*,

a gloiw wîn puredig :

Cyfiawnder *Christ* o'r nefol gŷf,

Cei yno wledd arbennig.

8. Lle llawen llon yw bod ger bron

y *Tâd*, a chael ei gymmod,

Cael yn dy ran (bechadur gwann)

Holl gyfoeth y *Cyfammod*.

9. Cael Swpper rhâd o rødd ein *Tâd*,

jachusol faig ! ein *Jesu* :

Cael traethu hedd â *Siriol* wedd,

a'r yspryd glân i'n maethu.

10. *Ti*'r cryf, *ti*'r gwann *cei* hyn i'th rann

os cywir 'wyt gredadyn ;

Cei fwy, *cei* well, *cei* fyn'd ymmhell

vwch pob rhyw ddrwg a gelyn.

Hymn III.

1. **B**U hiraeth mawr am dorriad wawr,
amlygiad **Ch**rist **Jeh**ofah ;
Fal dymma'r dydd geill pawb trwy flydd
gael gweled y *Messiah*.
2. Prophwydi'r Jôn oedd gynt yn Sôn
am *Angel* y cyfammod,
Mewn pryd wrth raid ein flyddlon blaidd
meddyliodd am ei ammod.
3. Blaguryn hardd o'r nefol Ardd
o Freniniol happus Heppil,
Gwyddom ei fôd yn haeddu'r glôd
Ragorol drwy'r Efengyl.
4. Llanwodd ein Tîr âg Addysc wir,
a'n calon â llawenydd ;
Achubw'r Bŷd yw tég ei Brŷd.
yr oen ar Zion fynydd.
5. Bu fyw yn dlawd mewn dynol gnawd
goddefodd gyftudd beunydd
Bu farw dro, rhoed pawb tan go'
i'n **Ch**rist fyw mawl tragywydd.
6. Rhydd ymborth in' didrai di-brin,
cawn fwytta heb ei ddannod :
Cyfeillion gwiw yw'r flyddlon ryw,
a phlant i'r nefol Drindod.
7. Mae fyched flydd fel Bresiad Hydd
am ddyfroedd yr Afonydd,
Mae cariad llon yn y ddwyfron
fel gwreichion tân aflonydd:

8. Mae'r grafau rhain megis ar ddrain
tra byddo Christ o'u golwg,
Diddanwch da i'r galon gla'
Cael gweled Christ yn amlwg.
9. Bu ofn, bu braw yn cadw draw
fy Enaid ennyd fechan,
Rhag profi blâs Danteithion brâs
i nerthu nerthoedd egwan.
10. Nis mynnaf nâg, na'r plyfcyn gwâg
i'm Maeth; na Moddion methiant
Rhaid imi gael Christ yn ddiffael,
a'r Nefol Lys i'm meddiant.
11. Fy Nghrist rhaid im' wrth Râs wrth Rym
wrth Rinwedd d' yspryd glân:
Dôd hyn imi; Rho'f inneu iti
Fy Hŷn: Cei glôd, cei gân.

Hymn IV.

1. **A** Mgylcha llu dy orsedd fry
(o Dduw) o berffaith Saint,
Cydganâ rhain drwy gyfflon Sain
dy glod; dy glod ei faint!
2. Clywch nefol gân geneuau glân
heb paid na rhaid wrth orphwys,
Anghofiant boen; trwy waed yr Oen
nofiant i Baradwys.
3. Eiddigedd Zêl, a chwant ddi-gêl
sydd yn gorchfygu'n calon,

- Gan flysio bod ymmhen y Rhôd,
lle cawn Lawenydd ddigon.
4. Er bod ein taith trwy ddryfni maith,
mae'n gobaith yn daillyffiant
Nas gedi Christ mo'i Blant yn drist
Heb wobrau ffydd a ffynniant.
5. Trwy'r wledd ddibrin. (y Bara'r Gwîr)
yn Swpper Christ ein Harglwydd,
O nerth i nerth cyrhaeddwn ferth
a phrydferth Zior fynydd.
6. O ciliwch draw cymylau, glaw,
cyscodau, moddion methiant :
F' enaid ond gwych gweled trwyddrych
F' Anwylyd mewn gogoniant
7. Fy Enaid i hed â'th freichiau'r lêd,
nac arbed, na fydd lonydd ;
Os Cefaisf flâs ar Grist, a'i Râs,
cei lawnder o lawenydd.

Hymn V.

1. **H**Awddgara vn trwy dduwiol lân
-yw'r Eglwys gwraig yr Jesu,
Aelodau hon sy' lân sy' lonn
'ynt hardd 'ynt yn rhagori.
2. Trwffiadus jawn y wraigdda cawn
o mewn ac o'r tu allan,
Wrth gywir Ddrych mae'i gwisgiad gwych
i gyd o aur ac arian.
3. Ei throediad fydd wrth Reol ffydd,
ei flordd mewn vnion lwybrau,

Ni thry yn ôl fel gwybiad ffôl,

Brenhinol yw ei chamrau :

4. Ymmaen yr eiff hyd oni cheiff
oddiwes Christ a'i ddala

A'r galon bŵr trwy lu tros fŵr,

Vffernol rym nis rhwystru.

5. Yn llawn ei Bron o gariad llon

ei Christ ei phriod ffyddlon

Dwg yn ddinam i Dŷ ei Mam

gwna iddo groesaw calon.

6. Bydd yno wledd mewn perffaith wedd

bydd gŵin a'r Bara goreu

Bydd Swpper brâs yngwydd eu câs

bydd Hedd tros oes trwy Angeu.

7. Rhydd Christ iw wraig ysprydol Saig

ei gorph a'i waed ei hunan,

Dewisol wledd i'r Sawl a fedd

y ddwyfol Dduwiol Anian.

8. Nisgommedd Christ i'r galon drist

gael cyfran o'r llawenydd,

Rhyw faint bob dŷdd i nerthu ffydd,

a'r llawnder yn dragywydd.

9. Cei rwym, cei fêl, cei ficcrwydd, gwêl

yn Sacrament ei Swpper,

Cei 'r yspryd rhâd, cei gariad Tâd,

cei Grist it' yn Gyfiawnder.

10. Cais hyn ei gyd trwy lawnder brŷd

Cais le, cais lenwi'r galon,

Cais fynych flâs ar ffrwythau gras,

Ti gei y ddilyth goron.

Hymn VI.

1. **B**Eth ydwyfi na thŷ fy nhâd
i gael fath geidwad hynod
Ag ydyw Christ? anhaeddol Rôdd
o wir-fodd Duw er cymmod!
2. Nid oedd annogaeth blaen nac ôl
ond ei Dragwyddol gariad
I achub Dyn o'i gyflwr Caeth,
mor odiaethi oedd ei fwriad!
3. Danfonodd Duw'r gythreulig lu,
i'r Pwll du caeth heb waelod,
A than Dragwyddol gyfiawn Farn
llaw gadarn, maent mewn trallod.
4. Ni chawfant vnwaith gynnyg Hedd,
ond am eu Camwedd creulon
Eu gwrthio draw, heb obaith byth
vn Chwyth o'r erchyll *Eigion*.
5. Ond er inni bentyrru drwg
yn amlwg ac yn ddirgel,
Danfonodd Duw o'i nefol lŷs
ar frys *Gyhoeddiad* uchel:
6. Cae *Hâd* y *wraig yssigo Sial*
y Saph wenwynol dorchog,
A thorrî dannedd llymion hon
a'i Chreulon golyn fforchog.
7. Gwnaeth Christ yn nerthol hyn i gyd
â'i waed, mewn ennyd fechan,

- O'r Fuddugoliaeth odiaeth hon,
Ceiff pob rhyw gyfion gyfran.
8. I'r holl ffyddloniaid gwnaethpwyd gwledd
ar Fedd y gelyn garwa;
Arhwyodd Christ ei fwrdd yn llawn
i'r *Cyfiawn* gael eu gwala.
9. Deuwch, deuwch Gyfeillion oll ar frŷs,
ac yn ddi-escus cerddwch,
Bwyttewch o'r *Manna*; ac o'r *Gwin*
yn ddiwarafun yfswch.
10. Eisteddaf yn eich plith yn rhwydd,
Eich Arglwydd 'wyf a'ch Brenin :
A thra bo'ch gyda'm fi, (heb fraw)
Cewch groesaw hael a dibrin.
11. Yn llawnder y llawenydd hwn
y Seliwn y cyfammod,
A Duw a fydd yn Dduw i chwi,
A chwi yn Blant i'r Drindod.
12. Wrth Fwrdd y *Sacrament* bydd hyn
i'ch derbyn ac i'ch dilyn,
Ac wedi darfod breuol Oes
Cewch Einioes byth heb derfyn.

Hymn ynghylch y Sabbath. I.

1. **D**Iddadl ydyw fod pob Dydd
yn eiddo'r Arglwydd vchod,
Nid oes na Dydd nac Awr heb nòd
a'i priod waith yn barod.
2. O'r *Saith* rhoes Duw *Chwe* 'dydd i Ddyn
i ddilyn ei negefa,

Nid yw ond peth rhesymol jawn
Bod vn yn gyflawn wyliau.

3. Neulltuodd hwn trwy *Sanctaid nôd*
i fod yn eiddo'i hunan,

I gael *Addoliad* puraidd dwys
mewn Eglwys Tai, a Thrigfan.

4. Nefolion lu, Angylion, Saint,
Eu Braint ydyw Clodfori

Y Tad a'r Mab a'r yspryd glan
Mawl ydyw Can y rheini.

5. Yn ddiffin y clodfora rhain
(a nefol Sain) y Drindod:

A'u Sabbath hwynt sydd yn parhau
o'i ddechrau byth heb ddarfod.

6. Oh! ymarferwn ninnau'n rhwydd
glodfori 'r Arglwydd Jesu,

Fel y cyd-ganom yn ei llys
Trwy hwylus hir arferu.

7. Hyfrydol ydyw gwaith y Dydd
a roes yr Arglwydd inni,

I gosio am ei gariad rhad
a threfniad ei Dosturi.

8. Y *Testyn* pennu' ydyw *Christ*
Hwn yn ddiathrist cofiwn:

A'i Brynedigol rasol waith
a chalon berffuith molwn.

9. O'r Nef i'r Ddaiar rhoddes dro
gan wisco dynol Natur,

Y Brenin *Jesu* aeth yn *nas*
tan gas, tan glwyf, tan ddolar:

10. Ac wedi gorphen ei holl waith
a'i daith ar y ddaiaren,

Terfynodd oes trwy oddef loes

tôst Angeu'r Groes rhy filen.

11. A thrwy Goncwerio ei holl gâs
o wâs fe aeth yn FRENIN;
Escynnodd at Ddeheulaw'r Tâd
vwchlaw holl Frâd y gelyn.
12. Ac yn y Nefoedd glairwen bur,
Mae'n gwneuthur gorchwyl hynod,
Yn Dadleu tros Droseddwy'r gwael,
ar gael o honynt Gymmod.
13. Rho' le iw waith a'i gariad rhâd
yn oestad yn dy galon:
Gwnaeth lawer mwy, oi fodd ei hun,
er Dyn nac er Angylion.
14. Nid rhaid oedd i'r Angylion pâr
(mewn natur a gweithredoedd)
Wrth Brynwr nac Eiriolwr Hedd
(tros gamwedd) yn y nefoedd.
15. Y rhan gwympedig o'r rhyw hon
fy'n eigion poenau tanllydd,
Fel hyn trwy dragwyddoldeb maith
heb Obaith byth am Rŷdyd.
16. Ond Dyn, Mâb Dyn, Plant Adda ffol
Di-râs, di-rôl, di-rinwedd,
Oedd Gwrthddrych mawr hytrydwch Nêl
i'r rhain mae *Llêf Trugaredd*.
17. I gofio hyn i gyd rhoes Duw
y *Sabbath*, i tyw'n Sanctaidd,
I geisio Duw a'i ffator clau
rhoes Ordinhadau puraidd.

18. I bôbgwir Grifftion hwn yw'r Dydd
a roes ei Arglwydd iddo,
I geisio grâs i rod-di *mant*
Sancteiddiawl heb esc'luso.
19. Dydd yw i ddringo draw i'r Nêf
i glywed llêf Angylion;
Dydd i glodfori yn ddi-boen
yr Oen â chywir galon.
20. Dydd gwleda ar y Manna hael,
Dydd da i gael ein porthi;
Dydd Pardwn a Dydd puro yw:
Dydd Duw, dydd mawr, dydd Moli.
21. Dydd chwilio y Cyfammod Grâs,
a Dydd priodas calon
â Christ, y priod flyddlon da:
a dydd llawenna'r Christion.
22. Dydd o ymddiddan tirion tég
ar ofteg gyda'r Jesu,
Dydd i gyd-rodio gyda Duw;
Dydd ydyw i w ryleddu.
23. Dydd o ddifurrwch da yw'r dydd,
Dydd rhydd i bob daioni;
Dydd i groeshoelio cnawdol chwant:
Dydd flynniant gras; Dydd Gwaddi,
24. Dydd am y Nêf a'r Bywyd byth,
Dydd Bendith; Dydd dewisol;
Dydd byrr; am hyn mae hiraeth flydd
am Sabbath-ddydd tragwyddol.

1.

Rho

i'

2. D

i

I ry

fe

3. Y

a

A'r

y

4. P

d

A m

w

5. D

ca

Ac e

y

6. I

i

Am

he

7. Pa

y

Hymn II.

1. **D**Anfonwyd Christ gan Dduw ein Tâd,
i fod yn Geidwad inni;
Rhoes Duw ei Fab (rhoes hyn ar léd)
i'n gwared o'n truenn.
2. Daeth Angel ac Angylion lu
i draethu'r nefol newydd,
I ryw fugeiliaid effro trist;
fe *Anwyd Christ yr Arglwydd.*
3. Y rhain pan glywsant nefol Sain
ar Blygain wawriog euraid
A'r Awyr yn datseinio'r gân
yn fuan, i'r Bugeiliaid.
4. Pan ddarfu i'r Angylaid lu
derfynu ei cerddoriaeth,
A mynd i'r Nef ar ôl difeth
wŷch Bregeth jechydwriaeth.
5. Daeth ar yr holl Fugeiliaid chwant
cael gweled Sanct yr Jesu;
Ac er mwyn Cadarnhâd iw ffydd
yn ebrwydd aent i synu,
6. I Ddinas Bethlehem, ar dro
i wrando ac i weled;
Am Grift i gael gwybodaeth mwy
heb oedi'n hwy mo'i cerdded:
7. Pan ddaethant gwelfant Jesu glân
yn Faban yn y Presfeb:

Ac iw disgwiliad gwresog jaw'n
pob peth yn llawn gyfatteb.

8. O Rhyfedd, Rhyfedd oedd y Drych
y Cawfant edrych arno,

A thrwy lawenydd rhoefant fawl
i'r Duw Tragwyddol yno.

9. Ac wrth ddychwelyd at eu praidd,
tros funyd braidd distawent,

I bawb a welent, fel y bu
tan hy' fynegu cerddent.

10. Y newydd da ar led yr aeth
yn helaeth; ffôl oedd celu

Cyfodi'r Haul, a geni'n Siwr
y Gŵr a elwyd *Jesu*.

11. O Bethlehem hyd attom ni
y daeth Goleuni rhyfedd,

(Trwy'r ylcrythyrau goreu iw trin)
am Frenin y Tangnesfedd.

12. Y Brenin hwn i'n *Hedd* a wnaeth
pan oedd yn gaeth ein cyflwr,

Goddefodd o gyftuddiau bwys
i fod yn gymwys Brynŵr.

13. Fe lwyddodd yn ei waith o hyd,
er bod yn ddrud y gorchwyl,

Ni rusodd rod-di ar y groes
yn offrrwm einioes anwyl.

14. Derbyniodd Duw y Tâd ei Rôdd,
a thyfiolaethodd hynny;

Hwn yw fy anwyl Fâb fy hun,
i'r hwn 'rwy'n ymfedloni.

15. Efcynnodd ar Ddeheulaw'r Tâd,
mae'n waftad yn eirioli;

Ac Enwau pawb mewn Rhôl, a'u Nôd,
rhag bod yr ūn yn colli.

16. Pa glod, pa Fawl, pa dduwiol barch
pa gyfarch, pa Anrhydedd !

Sy' deilwng Dreth i Grift ein Brawd
am ei ddi-dlawd Drugaredd !

17. Datfeinia holl Breswylwyr nêf
â'u hoslef bur ysprydol,

Ogoniant, Mawl, a chlod ddiboen
Ein Christ yr Oen tragwyddol.

18. Nid llai yr Achos na'r Ddyled
i dalu'r Deirnged iddo,

Gan Bererinion ar eu Taith,
mewn gobaith o gyd-tario.

19. Molianwn Dduw am drefnu dydd
o'r fath lawenydd inni;

Clodforwn Grift ein Harglwydd Nêr,
am lawnder ei ddaioni.

20. Trwy fydd, a gobaith, Nefol waith
a pherffaith ffordd Sancteiddrwydd,

A Moli Duw, fel hyn gwych fydd
cyd-treulio Dydd yr Arglwydd.

21. Myfi, Myfinneu a'm holl Dŷ,
y Nefoedd fry a Siglwn

â Sain ein mawl; os mawl a'i gwna,
ni phalla mawl. Cyd-ganwn

Am Fedydd. Hymn. I.

1. **G**Wnaeth Duw ein Tâd Gyfammod rhâd
âg Adda'n Tâd naturiol,
Rhoes arno rwym, trwy fygwth llym
nas profi'r firwyth gwaharddol.
2. Rhoes Duw ar Ddŷn ei Dduwiol lûn,
pan wnaeth âg ef Ammodau,
Nid trosto'i hun y Seliodd Dŷn,
rhoes bawb o'i hâd tan rwymmau
3. Ond byrr fu oes ei Râs a'i Foes,
Trwy gwymp a phechod gwrthyn
Diddymmodd ef Gyfammod Nêf;
o Fâb fe aeth yn Elyn.
4. Trwy gwymp y Tâd mae ei holl hâd
yn aflan a llygredig:
Aeth dynol ryw o Blant i Dduw,
yn blant i'r Sârph fileinig.
5. Cyhoeddodd Duw (i gadw'n fyw
Rifedi Etholedig)
Cae Hâd y wraig orchfygu'r Ddraig
Ac achub y Cwmpedig.
6. Ar hyn gwnaeth Duw Gyfammod gwiw
o Hedd; Cyfammod newydd,
Cyfammod Grâs di-wg, di-gâs,
i achub Dŷn o'i aflwydd.
7. Cyfryngŵr sydd i'n gwneud ni'n rhydd,
Hwn a Feichniodd trofom,
Yr Jesu yw, yr Oen, Mâb Duw
a wnaeth y cwbl erom.

8. Rhoes Seliau clau i eglurbau,
a chadarnhau'r Cyfammod;
Rhoes *Fedydd Dwfr* i'n gwneud yn siwr
o'i Ragorfreintiau hynod.
9. Nid Dwfr ar groen ond gwnaed yr oen
a wir lanhâ yr Enaid,
Trwy hwn y bydd y ffordd yn rhydd
at Dduw i'r Nefoedd gannaid.
10. Duw golch gwna'n jâch dy Blantos bach
â gwaed dy Fâb, yr Iesu:
A'r ffyddlon Hâd am eu glanhâd
fydd byth yn dy foliannu.
-

Hymn. II.

1. **N**ID cyfiawn yw y Ddynol ryw
na glân mewn pen na thraed,
J symmud fwm euogrwydd trwm
tywalltodd Christ ei waed.
2. Mae hwn fel ffrwd i olchi rhwd
y pechod câs gwenwynol,
O'n mewn ni thrig na bôn na brîg
i'r chwerw Bren vffernol.
3. Naturiol glwy' nid erys mwy,
ni ffrwytha yn weithredol,
Gwywedig fydd; am hyn trwy fydd
golyga'r gwaed Rhinweddol.
4. Nid rhinwedd Dwfr na dwylaw'r gŵr
trwy fwydd fydd yn Bedyddio,
Na'r geiriau da a ylch y Pla
dy Enaid bach sy'n clwyfo.

5. Odd' draw o bell, daw rhinwedd gwell
o'r Nefoedd gyfflegredig,
O drefniad rhad y nefol Dād;
Gwaed Jesu Grist yn unig.
6. Drwy ddirfawr boen a gwaed yr oen,
y golchir y Pechadur;
Drwy Ddwfr a Tân, rhinweddauglân
yr yspyd i'n newidir.
7. Sancteiddiol Râs a'th wna yn wâs
i Dduw, i'r Drindod nefol:
Ac wedi'r daith trwy'r Anial maith,
cei orphwys yn dragwyddol.
8. Ymmyſc y Saint digŷmmar fraint,
y bydd dy drigfan dedwydd;
Heb boen, heb chwys, mewn nefol llys
cei ganu Mawl Tragwydd.

Terfyn

I wneud y llyfran hwn yn helaethach
Chwanegwyd yr *Hymnau* gwael, canys cryn
howyd *Caniad Solomon* mewn llai o le na
y tybiais i ar y Cynta'; os bydd gennych
yr vn bwriad yn darllen ag oedd gennyfi yn
darparu hyn, cewch ryw lesâd.

Mae'r llyfrau hyn ar werth yn Nimbech
Sef, Eglurhâd o Gatechism y Gymanfa.
Hunan ymholiad, o waith. *T. Wadsworth*
M. A. Tyred a chroesaw at Grist. *John*
Bunyan. Y Gwrandawr, ac amryw etail
a newid arnynt.

